

**ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΗ ΣΤΟΚΧΟΛΜΗ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ
ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ**

**ΑΔΙΑΒΑΘΜΗΤΟ
ΚΑΝΟΝΙΚΟ**

Πληρ. Μαρία Κουμουτσάκου
Γραμματέας ΟΕΥ Α΄

Στοκχόλμη, 28 Σεπτεμβρίου 2018
Α.Π. : 396

ΠΡΟΣ : Β8 Δ/ση Επιχειρηματικής Ανάπτυξης

ΚΟΙΝ.: Ως Πίνακας Αποδεκτών

ΘΕΜΑ: Διαβίβαση Έρευνας Αγοράς για τη Σουηδική Αγορά Φρούτων και Λαχανικών.

Σας διαβιβάζουμε συνημμένα, έρευνα αγοράς του Γραφείου μας, για την Σουηδική Αγορά Φρούτων και Λαχανικών.

Ο Προϊστάμενος

Παντελής Γιαννούλης
Σύμβουλος ΟΕΥ Α΄

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ

1. Υπουργείο Εξωτερικών

- Διπλ. Γραφείο κ. Υπουργού
- Διπλ. Γραφείο κ. ΑΝΥΠΕΞ
- Γραφείο κ. Γεν. Γραμματέα ΔΟΣ & ΑΣ
- Γραφείο κας Β' Γεν. Δ/ντού
- Β1 & Β4 Δ/νσεις

2. Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

- Γεν.Δ/νση Τροφίμων
- Δ/νση Προώθησης Αγροτικών Προϊόντων

3. Enterprise Greece

4. ΠΑΣΕΓΕΣ

5. ΣΕΒ

6. ΣΒΒΕ

7. ΣΕΒΤ

8. INCOFRUIT

9. ΠΣΕ

10. ΣΕΒΕ

11. ΣΕΚ

12. ΣΕΣΜΑ

13. ΕΛΛΗΝΟ-ΣΟΥΗΔΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ

14. ΕΒΕΑ

15. ΕΒΕΠ

16. ΕΒΕΘ

17. ΕΒΕΗ

18. ΕΒΕΛ

19. ΕΒΕ.ΑΧΑΪΑΣ

20. ΕΒΕΧ

21. ΕΒΕΜ

22. ΕΒΕΚ

23. ΕΒΕΑΙΤ/ΝΙΑΣ

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΗ ΣΤΟΚΧΟΛΜΗ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Η ΣΟΥΗΔΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΦΡΟΥΤΩΝ ΚΑΙ ΛΑΧΑΝΙΚΩΝ
ΚΛΑΔΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ 2017

Στοκχόλμη, Σεπτέμβριος 2018

Συντάκτες
Παντελής Γιαννούλης, Σύμβουλος ΟΕΥ Α΄
Μαρία Κουμουτσάκου, Γραμματέας ΟΕΥ Α΄

Πίνακας περιεχομένων

1	Παρουσίαση κλάδου φρέσκων φρούτων και λαχανικών	1
1.1	Περιγραφή του κλάδου – Γενικά Χαρακτηριστικά.....	1
1.2	Στοιχεία Κατανάλωσης - Εισαγωγών.....	1Error! Bookmark not defined.
1.3	Συγκριτική σπουδαιότητα του κλάδου φρούτων και λαχανικών στο σύνολο της μεταποιητικής δραστηριότητας της χώρας	2
2	Προσφορά	3
2.1	Δομή παραγωγής/αριθμός και μέγεθος εταιρειών	3
2.2	Εξέλιξη Παραγωγής	3
2.3	Παραγωγή βιολογικών προϊόντων.....	5
2.4	Προοπτικές στην εξέλιξη της παραγωγής	8
3	Ζήτηση	8
3.1	Μέγεθος αγοράς	8
3.2	Βιολογικά Φρούτα και Λαχανικά	12
3.3	Αγοραστική συμπεριφορά από τη Σουηδία.....	14
3.4	Προοπτικές στην εξέλιξη της ζήτησης.....	15
4	Εξωτερικό εμπόριο	16
4.1	Ροές εμπορίου- εμπορικό ισοζύγιο κλάδου	16
4.2	Ανάλυση εξαγωγών/εισαγωγών	19
5	Ανταγωνισμός	25
5.1	Δομή αγοράς –Δίκτυα Διανομής.....	25
5.1.1	Τομέας Λιανικής	25
5.1.2	Τομέας Μαζικής Εστίασης (HORECA).....	25
5.1.3	Βιομηχανία επεξεργασίας τροφίμων	26
5.2	Βαθμός συγκέντρωσης (εγχώριων/ξένων επιχειρήσεων)	26
5.2.1	ICA GRUPPEN.....	26
5.2.2	COOP GROUP.....	27
5.2.3	AXFOOD	27
5.2.4	BERGEBDAHLS FOOD.....	27
5.2.5	Χονδρέμποροι / Εισαγωγείς.....	27
5.2.6	Βιολογικά φρούτα και λαχανικά	28
5.3	Τιμές λιανικής πώλησης.....	28
6	Θεσμικό πλαίσιο	30
6.1	Πρόσβαση στην αγορά, περίπτωση οργανικών προϊόντων	30
7	Συμπεράσματα	31
7.1	Παράγοντες που επηρεάζουν την ζήτηση-προσφορά.....	31
7.2	Προοπτικές αύξησης ελληνικών εξαγωγών στη σουηδική αγορά.....	32

1 Παρουσίαση κλάδου φρέσκων φρούτων και λαχανικών

1.1 Περιγραφή του κλάδου – Γενικά Χαρακτηριστικά

Η παρούσα μελέτη αφορά στα φρέσκα φρούτα και λαχανικά, τα οποία κατευθύνονται απευθείας στους καταναλωτές ή σαν πρώτη ύλη για την βιομηχανία τροφίμων και στατιστικά εντάσσονται στα κεφάλαια 07 και 08 με την μέθοδο της συνδυασμένης ονοματολογίας (CN- Combined Nomenclatures), ενώ παράλληλα ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στα οργανικά/βιολογικά/οικολογικά προϊόντα λόγω της βαρύτητας που παρουσιάζουν.

Παράλληλα επικεντρώνεται στα είδη που παρουσιάζουν μεγαλύτερο εξαγωγικό ενδιαφέρον για την Ελλάδα, όπως εσπεριδοειδή, σταφύλια, ροδάκινα καθώς και στα διάφορα λαχανικά¹ κηπευτικά.

Η γεωγραφική θέση της Σουηδίας (των περίπου 10 εκ.κατοίκων) με το ψυχρό κλίμα καθιστούν την εποχή της καλλιέργειας φρέσκων φρούτων και λαχανικών συγκριτικά περιορισμένη. Ακόμα και αν η χρήση των θερμοκηπίων είναι εκτεταμένη, η εγχώρια παραγωγή εκτιμάται ότι καλύπτει περίπου το ήμισυ της συνολικής προσφοράς στην αγορά, γεγονός που οδηγεί σε μεγάλο αριθμό εισαγωγών. Είναι χαρακτηριστικό ότι, παρά το γεγονός ότι η Σουηδία παρουσιάζει συνολικά πλεονασματικό εμπορικό ισοζύγιο, στον κλάδο των φρούτων και λαχανικών παρουσιάζει διαχρονικά -σχετικά χαμηλό- έλλειμμα, το ύψος του οποίου ξεπέρασε τις 14 εκατ. Κορώνες (περίπου 1,4 εκ.Ευρώ) το 2017. Οι κυριότερες εισαγωγές αγροτικών προϊόντων, αφορούν προϊόντα που δεν παράγονται καθόλου στη Σουηδία όπως είναι τα εσπεριδοειδή, τα σταφύλια, τα πεπόνια/καρπούζια, ο καφές, το τσάι, οι ξηροί καρποί, τα μπαχαρικά κλπ.

1.2 Στοιχεία Κατανάλωσης-Εισαγωγών

Το 2016, η συνολική μέση κατανάλωση τροφίμων ανά κάτοικο στη Σουηδία ήταν 64 κιλά, το ίδιο επίπεδο με το 1980.

Κατά την περίοδο 1980-2016, η συνολική κατανάλωση λαχανικών αυξήθηκε κατά 101% στα 80 κιλά και στα φρούτα κατά 26% στα 105 κιλά κατά κεφαλήν ετησίως.

Αντίστοιχα σε άλλες ομάδες τροφίμων π.χ. η κατανάλωση κρέατος αυξήθηκε κατά 38% στα 88 κιλά, η συνολική κατανάλωση γάλακτος κατά την ίδια περίοδο μειώθηκε κατά 41% από περίπου 185 σε 109 λίτρα ανά κάτοικο. Η συνολική κατανάλωση ζάχαρης ήταν 43 κιλά κατά κεφαλή το 2016 και κυμαίνονταν μεταξύ 41 και 49 kg κατά την περίοδο 1980-2016. Από τα παραπάνω στοιχεία διαφαίνεται ότι ο κλάδος των φρούτων και λαχανικών διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στις διατροφικές συνήθειες των σουηδών καταναλωτών.

Παρατηρώντας επίσης τα στατιστικά στοιχεία των εισαγωγών για τα τέσσερα τελευταία χρόνια, οι εισαγωγές τροφίμων της Σουηδίας καταλαμβάνουν κατά μέσο όρο το 7,5% του όγκου των συνολικών σουηδικών εισαγωγών προϊόντων. Εντός της κατηγορίας των τροφίμων τα φρούτα και τα λαχανικά αντιπροσωπεύουν περίπου το 20% των εισαγωγών του όγκου των τροφίμων για το 2017.

---

¹ Με εξαίρεση τις ελιές για τις οποίες υπάρχει ιδιαίτερη μελέτη του Γραφείου ΟΕΥ Στοκχόλμης, διαθέσιμη στην πύλη AGORA, <http://agora.mfa.gr/infocfiles-menu/infocfile/60377>

Πίνακας 1: Εισαγωγές Τροφίμων Σουηδίας 2013-2017 σε μετρικούς τόνους

CN-2	2013	2014	2015	2016	2017	% στο σύνολο εισαγωγών τροφίμων 2017	Μεταβολή 2016-17
ΣΥΝΟΛΟ ΦΡΟΥΤΑ ΚΑΙ ΛΑΧΑΝΙΚΑ	1.230.426	1.257.638	1.316.346	1.340.015	1.337.950	20,13%	-0,15%
ΣΥΝΟΛΟ ΤΡΟΦΙΜΑ	6.091.935	6.219.612	6.419.172	6.631.852	6.645.967		0,21%
ΣΥΝΟΛΟ ΛΟΙΠΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	72.310.059	75.638.004	75.957.061	81.319.758	82.525.459		1,48%
ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ	78.401.994	81.857.616	82.376.233	87.951.610	89.171.426		1,39%

1.3 Συγκριτική σπουδαιότητα του κλάδου φρούτων και λαχανικών στο σύνολο της μεταποιητικής δραστηριότητας της χώρας

Για το 2016, η αξία της παραγωγής προϊόντων φρούτων και λαχανικών ως ποσοστό της αξίας της συνολικής παραγωγής αγροτικών προϊόντων και τροφίμων, ήταν 5,8 %. Οι πιο σημαντικοί τομείς στη σουηδική μεταποιητική βιομηχανία τροφίμων, είναι τα αρτοποιεία, οι βιομηχανίες κρέατος και γαλακτοκομικών, με πάνω από το 50% της αξίας της παραγωγής. Σε αυτούς τους τομείς οι εγχώριοι παραγωγοί προμηθεύουν σημαντικό μέρος της αγοράς, καθώς και στις βιομηχανίες άλεσης και ζάχαρης. Οι τομείς που είναι περισσότερο εξαρτημένοι από εισαγωγές είναι ο καφές, τα έλαια και λίπη, τα μπαχαρικά, σοκολάτες και ζαχαρώδη προϊόντα, καθώς και οι βιομηχανίες ψαριών και θαλασσινών. Επίσης οι κατασκευαστές φρέσκων χυμών και κονσερβοποιοί φρούτων και λαχανικών εξαρτώνται κατά κύριο λόγο από τις εισαγωγές.

Για τους προμηθευτές των νωπών οπωροκηπευτικών, ο πιο σημαντικός τομέας είναι οι κατασκευαστές κονσερβοποιημένων και κατεψυγμένων προϊόντων, μαρμελάδες, ποτά με βάση τα φρούτα, αποξηραμένα σνακ, καθώς και κρύα ή/και κατεψυγμένα έτοιμα για κατανάλωση πιάτα, που περιέχουν φρούτα και λαχανικά.

Πίνακας 2: Μεταποιητική Παραγωγή Φρούτων και Λαχανικών, 2012-2016 (αξία σε εκατ. Κορώνες, 1 Ευρώ = περίπου 9,8 Κορώνες)

SITC	2012	2013	2014	2015	2016
05 ΦΡΟΥΤΑ ΚΑΙ ΛΑΧΑΝΙΚΑ	6.477	6.239	6.488	6.478	6.678
Φρέσκα ή Διατηρημένα με απλή ψύξη Λαχανικά	0	0	0	0	0
Κατεψυγμένα Λαχανικά	586	595	526	433	649
Λαχανικά αποξηραμένα η προσωρινά διατηρημένα	198	181	186	179	169
Έτοιμα προϊόντα πατάτας	1.400	1.442	1.484	1.614	1.709
Λοιπά παρασκευάσματα από λαχανικά	889	820	795	783	828
Φρέσκα, αποξηραμένα ή διατηρημένα με απλή ψύξη φρούτα,	0	0	135	269	303

μούρα και καρύδια					
Κατεψυγμένα φρούτα και μούρα	562	483	534	478	541
Χυμοί, μαρμελάδες	2.609	2.492	2.620	2.548	2.290
Λοιπά παρασκευάσματα από φρούτα και μούρα	233	226	208	174	189

Πηγή : Σουηδικό Συμβούλιο Γεωργίας, Jordbrukstatistik 2018

2 Προσφορά

2.1 Δομή παραγωγής/αριθμός και μέγεθος εταιρειών

Διαρθρωτικές αλλαγές στον τομέα της γεωργίας κατά τις τελευταίες δεκαετίες οδήγησαν σε λιγότερα στον αριθμό αλλά μεγαλύτερα σε έκταση αγροκτήματα. Το 2016 καταγράφηκαν 62.937 αγροτικές ιδιοκτησίες, εκ των οποίων οι 18 χιλιάδες περίπου ασχολούνται με την γεωργική καλλιέργεια, φρούτα και λαχανικά, οι υπόλοιπες 22 χιλιάδες ασχολούνται και με την κτηνοτροφία και οι υπόλοιπες 23 χιλιάδες είναι πολύ μικρής κλίμακας εταιρείες. Επίσης το 2017 καταμετρήθηκαν 744 θερμοκήπια. Από το 1990 ο αριθμός των εκμεταλλεύσεων μειώθηκε κατά 35%.

Σημειώνεται ότι οι συνθήκες καλλιέργειας και η παραγωγή παρουσιάζουν μεγάλες διαφορές μεταξύ της Βόρειας και Νότιας Σουηδίας καθώς το περίπου 60% της αρόσιμης γης βρίσκεται στις εύφορες πεδιάδες της νότιας Σουηδίας.

Το 2017, η καλλιεργήσιμη έκταση ανήλθε συνολικά σε 2,6 εκ.εκτάρια, ενώ οι καλλιέργειες ανά είδος αναφέρονται κάτωθι :

	1990	1999	2017
Σιτάρι			
Σίκαλη	350	275	476
Κριθάρι	73	25	22
Βρώμη	..	482	318
Μικτά Σιτηρά	388	306	158
Πατάτες	331	66	39
Σακχαρότευτλο	36	33	25
Ζωοτροφές	50	60	31
Oilseed	918	1.006	1.100
Άλλες καλλιέργειες	..	110	119
Αγρανάπαυση	..	81	121
Συνολική αρόσιμη γη	193	304	161
	2. 845	2. 747	2. 568

Πηγή : Σουηδικό Συμβούλιο Γεωργίας, Jordbrukstatistik 2018

2.2 Εξέλιξη Παραγωγής

Η παραγωγή καλλιεργειών κυριαρχείται από τα δημητριακά, κυρίως από σιτάρι. Η παραγωγή ελαιοκράμβης βρίσκεται κυρίως στις πεδιάδες του Västergötland και της Svealand. Οι πατάτες καλλιεργούνται σε όλη τη χώρα. Τα ζαχαρότευτλα

καλλιεργούνται κυρίως στις περιοχές Skåne, Halland, Blekinge και Kalmar. Η συνολική παραγωγή φυτικών προϊόντων το 2017 εκτιμάται σε 6,0 εκατομμύρια τόνους σιτηρών, 192.000 τόνους φασόλια και αρακά, 377.000 τόνοι ελαιοκράμβης και 853.000 τόνοι πατάτας.

	Παραγωγή 2017 (χιλιάδες τόνοι)	Απόδοση kg/ εκτάριο
Χειμ. Σιτάρι	3.000	7.360
Εαριν. Σιτάρι	299	4.640
Χειμ. Σίκαλη	142	6.660
Χειμ. Κριθάρι	123	6.420
Εαριν. Κριθάρι	1.512	5.210
Βρώμη	676	4.490
Χειμ. Triticale	150	5.970
Εαριν. Triticale	6	3.490
Μικτά Σιτηρά	41	3.450
Αραβόσιτο	9	7.330
Αρακάς	82	3.450
Φασόλια	109	3.590
Πατάτες	853	34.700
Ζαχαρότευτλα	1.964	63.200
Ελαιοκράμβη	377	3.300

Πηγή: Σουηδικό Συμβούλιο Γεωργίας, Jordbrukstatistik 2018

Η σουηδική παραγωγή πράσου μειώθηκε κατά 40% μεταξύ των ετών 2015 και 2016, από 4.900 σε 2.900 τόνους. Κατά την ίδια περίοδο η συγκομιδή του μπρόκολου και του κουνουπιδιού μειώθηκε κατά 29 και 11% αντίστοιχα. Αντίθετα, η θερμοκήπια παραγωγή αγγουριού και μαρουλιού αυξήθηκε κατά 16%. Επίσης η συγκομιδή καρότου είναι η σημαντικότερη σουηδική βρώσιμη καλλιέργεια κηπευτικών, προσεγγίζοντας τους 112.000 τόνους το 2016.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Αγγούρι (τόνοι)	26.100	...	20.500	22.700	27.000	26.800	28.700	27.900	28.200	28.000	32.600
Θρυμματισμένο μαρούλι (1000)	16.600	14.200	13.900	16.700	14.600	25.900	15.200	16.300	13.800	12.600	14.600
Μπαχαρικά (1000's)	26.800	22.900	30.500	27.400	32.400	25.900	38.700	42.300	41.200	44.900	48.400
Ντομάτες (τόνοι)	17.400	16.400	16.200	13.600	13.800	13.500	14.500	15.100	14.600	14.800	14.600

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Κουνουπίδι	4.500	3.100	3.800	5.000	4.100	5.800	5.300	5.600	6.800	6.000	5.300

Μπρόκολο	..	..	1.500	..	..	2.100	..	..	2.600	3.300	2.300
Αγγούρι	9.400	7.000	7.200	7.900	7.900	8.700	8.000	10.600	10.000	9.100	9.600
Iceberg σαλάτα	26.200	26.600	28.500	28.500	24.100	25.800	33.400	26.200	29.800	24.000	24.200
Άλλα μαρούλια	..	..	..	..	..	..	..	..	5.400	5.800	5.800
Φράουλες	11.700	13.000	11.700	11.700	11.500	12.700	16.300	13.800	15.800	16.800	15.000
Λαχανικά	32.800	34.900	32.800	37.000	36.900	41.600	50.400	49.600	53.300	64.600	59.400
Καρότα	116.600	89.400	91.600	122.600	83.000	104.900	128.700	112.800	119.000	115.600	111.600
Πράσα	3.800	3.100	3.500	6.100	4.800	5.000	2.800	3.900	5.300	4.900	2.900
Σπαράγγι	..	..	..	..	..	..	..	..	200	230	280
Λάχανο	19.000	15.200	17.000	18.000	20.800	17.800	16.300	16.800	15.900	14.500	14.900
Μήλο	24.000	21.000	22.200	21.000	23.500	20.700	23.400	27.400	24.600	25.300	26.800

2.3 Παραγωγή βιολογικών προϊόντων

Από τις αρχές της δεκαετίας του 1990, η σουηδική κυβέρνηση έχει υποστηρίξει ενεργά τον τομέα της βιολογικής γεωργίας, με αποτέλεσμα τη σταθερή ανάπτυξη των εκτάσεων. Επιπλέον, αρκετοί σημαντικοί εταίροι της αγοράς στο λιανικό, χονδρικό και βιομηχανικό τομέα έχουν δεσμευτεί τα τελευταία χρόνια να προωθήσουν ένα ευρύ φάσμα βιολογικών προϊόντων διατροφής.

Η παραγωγή βιολογικών προϊόντων στη Σουηδία, εστιάζεται στα δημητριακά (σιτάρι, σίκαλη, κριθάρι, βρώμη), βρώσιμα όσπρια (αρακά, φασόλια), ελαιοκράμβη, πατάτες και προσωρινές καλλιέργειες χορταρικών. Από τον Πίνακα 7 φαίνεται ότι για το 2016, η συνολική έκταση στη Σουηδία με οργανική γεωργία ανέρχεται σε 472.237 εκτάρια, τέταρτη σε μέγεθος στην ΕΕ μετά τις Ισπανία, Ιταλία και Γαλλία. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Γεωργικού Συμβουλίου Γεωργίας, μέχρι το 2017, 495.777 εκτάρια έχουν μετατραπεί σε βιολογική αγροτική γη. Σε σύγκριση με το 2016, πρόκειται για αύξηση κατά 23.540 εκτάρια ή 5%.

	2012	2013	2014	2015	2016
Βέλγιο	46.812	50.773	56.034	57.163	56.055
Βουλγαρία	11.974	15.161	15.170	21.539	36.137
Τσεχία	402.659	448.258	447.972	428.560	427.330
Δανία	178.671	155.708	152.280	150.321	158.796
Γερμανία (μέχρι το 1990 Ομοσπονδιακή Δημοκρατία (ΟΔΓ))	:	:	:	:	:
Εσθονία	119.899	129.705	136.267	132.686	150.442
Ιρλανδία	42.160	47.078	47.817	47.951	46.517
Ελλάδα	351.804	265.078	328.193	385.400	308.279
Ισπανία	1.366.866	1.342.735	1.488.179	1.410.531	1.399.734
Γαλλία	855.642	930.867	970.336	1.013.501	1.054.291
Κροατία	10.327	17.319	22.483	25.796	29.172
Ιταλία	923.786	977.707	987.264	1.093.640	1.201.456
Κύπρος	3.553	3.728	2.400	3.257	3.083
Λετονία	144.652	163.133	179.082	160.964	166.551

Λιθουανία	114.479	136.486	144.320	131.456	134.266
Λουξεμβούργο	3.580	3.846	3.778	3.790	3.746
Ουγγαρία	106.279	112.266	111.233	94.163	91.299
Μάλτα	32	4	17	27	21
Ολλανδία	35.046	35.873	45.857	45.970	46.669
Αυστρία	:	:	:	:	:
Πολωνία	457.478	492.897	555.898	501.926	430.896
Πορτογαλία	:	182.365	177.526	156.408	171.743
Ρουμανία	103.093	138.125	190.430	175.571	149.613
Σλοβενία	28.807	30.041	33.536	32.488	36.353
Σλοβακία	162.199	156.336	150.861	139.234	140.531
Φινλανδία	161.190	169.558	188.627	192.160	198.205
Σουηδία	424.306	459.852	465.022	466.446	472.237
Ηνωμένο Βασίλειο	559.979	535.114	503.438	476.144	466.041

Πηγή : Eurostat

Παρατηρώντας τις οργανικές καλλιέργειες για φρέσκα λαχανικά (περιλαμβανομένων των πεπονιών), η Σουηδία κατατάσσεται για το 2016, στην 7^η θέση, με 1.760 εκτάρια. Επίσης οι εκτάσεις υπό μετατροπή σε βιολογικές για τα λαχανικά ανερχόταν το 2016 σε 100 εκτάρια στη Σουηδία, ενώ στην Ελλάδα σε 202 εκτάρια.

	2012	2013	2014	2015	2016
Βέλγιο	733	829	954	1.013	1.180
Βουλγαρία	701	191	529	757	1.018
Τσεχία	408	163	103	160	170
Δανία	:	1.779	1.989	2.557	3.046
Γερμανία	:	:	:	:	:
Εσθονία	92	107	104	77	82
Ιρλανδία	:	0	199	207	256
Ελλάδα	1.258	1.133	1.669	1.435	1.049
Ισπανία	7.980	6.991	9.789	9.997	11.576
Γαλλία	12.550	13.405	14.630	15.554	16.650
Κροατία	73	86	90	192	196
Ιταλία	17.728	17.708	20.141	22.859	30.629
Κύπρος	31	28	27	27	25
Λετονία	92	227	238	211	239
Λιθουανία	64	56	61	155	96
Λουξεμβούργο	:	:	:	:	:
Ουγγαρία	1.768	2.020	1.510	1.326	1.722
Μάλτα	:	1	2	5	4
Ολλανδία	:	:	:	6.185	6.746
Αυστρία	:	:	:	:	:
Πολωνία	:	14.042	20.154	31.329	34.971

Πολωνία	:	:	:	1.136	1.463
Ρουμανία	149	:	1.391	694	802
Σλοβενία	133	174	166	220	225
Σλοβακία	966	259	224	212	232
Φινλανδία	140	141	162	197	153
Σουηδία	973	1.188	1.363	1.691	1.760
Ηνωμένο Βασίλειο	10.388	9.288	5.803	6.965	6.044

Πηγή : Eurostat

Επίσης όσον αφορά τις βιολογικές εκτάσεις για τροπικά φρούτα, η Σουηδία κατατάσσεται στις τελευταίες θέσεις.

Πίνακας 9: Οργανική καλλιέργεια φρούτων εύκρατης ζώνης στην ΕΕ (σε εκτάρια)					
	2012	2013	2014	2015	2016
Βέλγιο	339	377	250	269	292
Βουλγαρία	566	926	1.015	1.504	2.709
Τσεχία	3.221	4.768	4.398	4.095	3.345
Δανία	285	308	327	343	344
Γερμανία	:	:	:	:	:
Εσθονία	341	361	338	414	458
Ιρλανδία	:	0	46	42	30
Ελλάδα	592	556	428	434	476
Ισπανία	3.674	3.593	3.604	3.404	3.451
Γαλλία	6.126	7.619	8.757	9.890	10.015
Κροατία	326	589	653	790	814
Ιταλία	12.702	22.812	13.525	13.754	14.617
Κύπρος	95	104	77	71	79
Λετονία	414	478	521	504	534
Λιθουανία	916	1.006	1.080	840	814
Λουξεμβούργο	28	33	35	39	13
Ουγγαρία	1.047	1.531	1.301	1.226	1.102
Μάλτα	:	0	0	0	0
Ολλανδία	:	:	:	327	403
Αυστρία	:	:	:	:	:
Πολωνία	18.539	28.407	32.928	28.505	16.655
Πορτογαλία	:	836	779	902	839
Ρουμανία	680	1.452	1.962	3.910	4.205
Σλοβενία	687	782	111	116	134
Σλοβακία	724	738	683	495	480
Φινλανδία	73	31	43	53	64
Σουηδία	155	139	172	181	210
Ηνωμένο Βασίλειο	1.623	1.585	1.386	1.326	1.236

Πηγή : Eurostat

2.4 Προοπτικές στην εξέλιξη της παραγωγής

Το σουηδικό πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης περιλαμβάνει διάφορες μορφές στήριξης. Σκοπός του είναι να ενθαρρυνθούν οι προσπάθειες για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας, την προστασία του περιβάλλοντος, την ανάπτυξη των βιολογικών καλλιεργειών και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές.

Ωστόσο ο αριθμός των ατόμων που ασχολούνται με τη γεωργία μειώνεται σταθερά. Περίπου το 2% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού ασχολείται με τη γεωργία. Η μέση ηλικία των αγροτών είναι υψηλή, το 74% είναι άνω των 50 ετών. Το 1/3 των κατόχων γεωργικής εκμετάλλευσης ήταν 65 ετών ή μεγαλύτερος το 2016. Λίγο περισσότερο από το 16% των κατόχων ήταν 45 ετών ή νεότεροι.

3 Ζήτηση

3.1 Μέγεθος αγοράς

Σύμφωνα με μελέτη της ΕΕ η Σουηδία έχει ένα μεσαίο μέγεθος αγοράς για φρέσκα φρούτα και λαχανικά σε σύγκριση με τις λοιπές περιοχές της Ευρώπης. Το ποσοστό του πληθυσμού που καταναλώνει από 1 έως 4 μερίδες φρούτων και λαχανικών είναι 54,5% λίγο πάνω από το μέσο όρο της ΕΕ (στοιχεία 2014).

Σύμφωνα πάντως με τα στοιχεία του Σουηδικού Αγροτικού Συμβουλίου, η κατανάλωση φρέσκων λαχανικών διαχρονικά αυξάνεται την τελευταία δεκαετία, αν και κατά την τελευταία πενταετία η ετήσια αύξηση είναι οριακή. Επίσης είναι μεγάλο το ποσοστό κατανάλωσης των κατεψυγμένων καθώς και των παρασκευασμένων λαχανικών σε σύγκριση με τα φρέσκα λαχανικά.

Η κατανάλωση φρέσκων φρούτων σημειώνει επίσης αύξηση διαχρονικά για παραπάνω από μια δεκαετία, αν και το 2016 σημειώθηκε μείωση κατά 3,6%. Η ετήσια αύξηση της κατά κεφαλήν κατανάλωσης είναι επίσης οριακή στο επίπεδο του 1,43% μεταξύ των δεκαετιών 1970-1980 και 0,11% το 2015 σε σύγκριση με το 2014. Άνοδο παρουσιάζουν κυρίως τα εσπεριδοειδή, σε αντίθεση με τα μήλα και αχλάδια που φαίνεται να έχουν πτωτική τάση.

Πίνακας 10: EU-28 Καθημερινή κατανάλωση φρούτων και λαχανικών, 2014 (ποσοστό στον πληθυσμό ηλικίας άνω των 15)

	0 portions	From 1 to 4 portions	5 portions or more
ΕΕ	34,4	51,4	14,3
Βέλγιο	16,1	71,3	12,6
Βουλγαρία	58,6	37,0	4,4
Τσεχία	46,3	44,6	9,1
Δανία	37,6	36,5	25,9
Γερμανία	45,2	44,9	9,9
Εσθονία	34,9	47,8	17,3
Ιρλανδία	33,4	37,8	28,8
Ελλάδα	30,1	62,1	7,8

Ισπανία	25,0	62,6	12,4
Γαλλία	34,7	50,4	14,9
Κροατία	27,5	65,5	7,0
Ιταλία	23,0	65,1	11,8
Κύπρος	32,6	51,3	16,1
Λετονία	48,5	40,2	11,4
Λιθουανία	41,5	44,5	14,1
Λουξεμβούργο	36,2	48,7	15,1
Ουγγαρία	33,1	56,8	10,1
Μάλτα	35,6	47,6	16,8
Ολλανδία	45,9	29,0	25,0
Αυστρία	31,8	61,1	7,2
Πολωνία	33,2	56,8	10,1
Πορτογαλία	20,7	61,1	18,2
Ρουμανία	65,1	31,4	3,5
Σλοβενία	27,0	65,5	7,5
Σλοβακία	46,6	42,6	10,8
Φινλανδία	42,3	44,8	12,9
Σουηδία	36,5	54,5	9,0
Ηνωμένο Βασίλειο	21,3	45,6	33,1

Πηγή : Eurostat

Πίνακας 11 : Κατανάλωση Λαχανικών σε Σουηδία σε εκατομμύρια κιλά

	1990	2000	2010	2014	2015	2016*
Καρότα	63,7	71	71,8	109,1	107,7	102,2
Αγγούρια	32,6	37,8	52,1	58	60,2	66,9
Κρεμμύδια	38,1	64,6	69	86,8	93,2	85,2
Πράσα	9,2	12,6	10,9	10,6	10,3	9,4
Κουνουπίδια	9,3	9,1	10,1	15,4	14,7	15,2
Λάχανα, κόκκινα λάχανα, και μπρόκολα	41,6	46,7	50,3	45	45	48,1
Σαλάτες	43,1	49,2	53,1	63,9	58,6	56
Τομάτες	54,1	76	92,3	96,2	95,7	98,5
Άλλα φρέσκα λαχανικά	19,5	47,8	77,4	81,1	84	93,1
Λαχανικά κατεψυγμένα	40,8	45	59,1	61,4	61,8	61,8
Λαχανικά διατηρημένα	28,8	29	29,7	29,1	30,4	32,8
Λαχανικά παρασκευασμένα ή διατηρημένα (όχι σε ξύδι)	75	82,3	115,1	117,7	121,2	129,7
Σύνολο	455,8	571,1	690,9	774,3	782,8	798,9

Πηγή : Swedish Board of Agriculture , * προσωρινά στοιχεία

	1990	2000	2010	2014	2015	2016*
Καρότα	7,4	8	7,7	11,2	11	10,3
Αγγούρια	3,8	4,3	5,6	6	6,1	6,7
Κρεμμύδια	4,5	7,3	7,4	9	9,5	8,6
Πράσα	1,1	1,4	1,2	1,1	1,1	0,9
Κουνουπίδια	1,1	1	1,1	1,6	1,5	1,5
Λάχανα, και μπρόκολα	4,9	5,3	5,4	4,6	4,6	4,8
Σαλάτες	5	5,5	5,7	6,6	6	5,6
Τομάτες	6,3	8,6	9,8	9,9	9,8	9,9
Άλλα φρέσκα λαχανικά	2,3	5,4	8,3	8,4	8,6	9,4
Λαχανικά	4,8	5,1	6,3	6,3	6,3	6,2
Λαχανικά διατηρημένα	3,4	3,3	3,2	3	3,1	3,3
Λαχανικά παρασκευασμένα ή διατηρημένα (όχι σε ξύδι)	8,8	9,3	12,3	12,1	12,4	13,1

Πηγή : Swedish Board of Agriculture, * προσωρινά στοιχεία

	1960	1970	1980	1990	2000	2010	2014	2015	2016 *
Εσπεριδοειδή, νωπά	97,7	122,1	118,5	124,6	128	171,6	166,7	176	180,4
Σταφύλια	14,4	21,6	20,6	19,9	22,8	23,1	20,5	22	21
Αμύγδαλα και καρύδια,	8,3	8,7	9,5	13	10,3	25	32,7	32,3	32,6
Μήλα και αχλάδια φρέσκα	186,9	194,6	179,2	128	123,9	127,6	134,7	131	128,4
Κεράσια, ροδάκινα, δαμάσκηνα	11,5	19	18,9	18	27,4	27	29,9	30,9	30,9
Μπανάνες, πεπόνια	38,4	67,7	76,4	166,3	217,4	210	255,9	260	272,4
Φράουλες, σμέουρα, μαύρα φραγκοστάφυλα, μούρα, φρέσκα	34,5	33,2	32,6	11,5	16,4	20	31,5	35	33,4
Φράουλες, σμέουρα, μαύρη σταφίδα, μούρα, κατεψυγμένα	1,2	1,5	1,5	2,9	3	9,6	13,8	14,3	14,3

Σταφίδες, σύκα και λοιπά αποξηραμένα φρούτα	11,7	11,6	11	12	8,2	13,6	13,1	12,4	12,6
Φρούτα και μούρα, ολόκληρα ή σε τεμάχια, κονσέρβες	16,2	27	30,4	39,8	35,3	33,6	30,8	32	34,8
Μαρμελάδες	22,5	36,2	39,3	47,5	56,5	72,8	72,1	71,1	57,5
Σούπες και ζυμοί που περιέχουν φυτά λαχανικών, μούρα, φρούτα, ψάρια και κρέας	9,1	19,3	20,5	29,3	33,5	38,4	33,4	35,7	33,9
Χυμοί από φυτικά λαχανικά, φρούτα και μούρα,	27,4	105	137	161,5	163,9	151,6	219,6	224	186,9

Πηγή : Swedish Board of Agriculture, * προσωρινά στοιχεία

Πίνακας 14: Κατά κεφαλήν Κατανάλωση φρούτων και μούρων σε Σουηδία σε κιλά									
	1960	1970	1980	1990	2000	2010	2014	2015	2016*
Εσπεριδοειδή, νωπά	13,1	15,2	14,3	14,6	14,4	18,3	17,2	18	18,2
Σταφύλια	1,9	2,7	2,5	2,3	2,6	2,5	2,1	2,2	2,1
Αμύγδαλα και καρύδια, νωπά ή παρασκευασμένα	1,1	1,1	1,1	1,5	1,2	2,7	3,4	3,3	3,3
Μήλα και αχλάδια φρέσκα	25	24,2	21,6	15	14	13,6	13,9	13,4	12,9
Κεράσια, ροδάκινα, δαμάσκηνα φρέσκα	1,5	2,4	2,3	2,1	3,1	2,9	3,1	3,2	3,1
Μπανάνες,	5,1	8,4	9,2	19,4	24,5	22,4	26,4	26,6	27,5
Φράουλες, σμέουρα, μαύρα φραγκοστάφυλα, μούρα, φρέσκα	4,6	4,1	3,9	1,3	1,8	2,1	3,2	3,6	3,4
Φράουλες, σμέουρα, μαύρη σταφίδα, μούρα, κατεψυγμένα	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	1	1,4	1,5	1,4

Σταφίδες, σύκα και λοιπά αποξηραμένα φρούτα	1,6	1,4	1,3	1,4	0,9	1,5	1,4	1,3	1,3
Φρούτα και μούρα, ολόκληρα σε τεμάχια ή πολτοποιημένα, κονσέρβες	2,2	3,4	3,7	4,7	4	3,6	3,2	3,3	3,5
Μαρμελάδες	3	4,5	4,7	5,5	6,4	7,8	7,4	7,3	5,8
Σούπες και ζωμοί που περιέχουν φυτά λαχανικών, μούρα, φρούτα, ψάρια και κρέας	1,2	2,4	2,5	3,4	3,8	4,1	3,4	3,6	3,4
Χυμοί από φυτικά λαχανικά, φρούτα και μούρα,	3,7	13,1	16,5	18,9	18,5	16,2	22,7	22,9	18,8

Πηγή : Swedish Board of Agriculture, * προσωρινά στοιχεία

3.2 Βιολογικά Φρούτα και Λαχανικά

Σύμφωνα με μελέτη της KRAV (σουηδική υπηρεσία πιστοποίησης βιολογικών προϊόντων), το 2015 η αγορά για τα οργανικά τρόφιμα, αυξήθηκε κατά 39%. Η σουηδική αγορά οργανικών προϊόντων συνολικά (συμπεριλαμβανομένων των εξαγωγών), προσέγγιζε την αξία πωλήσεων, περίπου 23 δισ. SEK (περίπου 2,3 δισ.Ευρώ)

Τα στοιχεία για τις βιολογικές πωλήσεις τροφίμων το 2016 παρουσιάζονται στον Πίνακα 15 . Το 2016 οι πωλήσεις οργανικών τροφίμων αντιπροσωπεύουν το 7,9 % των συνολικών πωλήσεων των τροφίμων και μη αλκοολούχων ποτών, που αποτελεί αύξηση κατά 5,8 % σε σύγκριση με το 2004.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Σουηδικής Στατιστικής Υπηρεσίας, τα φρούτα είναι η ομάδα προϊόντων όπου οι πωλήσεις βιολογικών προϊόντων έχουν μεγαλύτερο μερίδιο στις συνολικές πωλήσεις τροφίμων, ενώ τα λαχανικά ακολουθούν μετά τα ψάρια και τα ροφήματα καφέ, τσάι, κακάο. Συγκεκριμένα, οι πωλήσεις βιολογικών φρούτων αποτέλεσαν το 19,6% των συνολικών πωλήσεων φρούτων κατά το 2016 και οι πωλήσεις λαχανικών το 12,3% των συνολικών πωλήσεων λαχανικών.

Περαιτέρω οι πωλήσεις οργανικών φρούτων και τα λαχανικών αντιπροσωπεύουν το 19,8% και το 17,4% αντίστοιχα των συνολικών πωλήσεων οργανικών τροφίμων για το 2016, καταλαμβάνοντας την δεύτερη και τρίτη θέση μετά το οργανικό γάλα.

Πίνακας 15 : Πωλήσεις (συμπερ. Φ.Π.Α.) οργανικών τροφίμων και ποτών στη Σουηδία, τρέχουσες τιμές, εκατομ. SEK

COICOP *		2012	2013	2014	2015	2016	% Μερίδιο 2016	Μεταβολή % 2015-16
01.1.1	Ψωμί και Δημητριακά	711	616	783	1.085	1.213	6,59%	11,80%
01.1.2	Κρέας	499	538	834	1.104	1.212	6,58%	9,78%
01.1.3	Ψάρια	903	1.075	1.470	1.548	1.769	9,61%	14,28%
01.1.4	Γάλα, τυρί και αυρά	2.072	2.264	2.909	3.511	3.907	21,22%	11,28%
01.1.5	Έλαια και λίπη	248	314	469	640	707	3,84%	10,47%
01.1.6	Φρούτα	754	1.074	2.267	3.291	3.640	19,77%	10,60%
01.1.7	Λαχανικά	1.178	1.333	2.036	2.792	3.198	17,37%	14,54%
01.1.8	Ζάχαρη, Μαρμελάδα, Μέλι, Σοκολάτα & Ζαχαρώδη προϊόντα	434	443	570	670	658	3,57%	-1,79%
01.1.9	Άλλα διάφορα προϊόντα τροφίμων	397	456	629	721	809	4,39%	12,21%
01.2.1	Ροφήματα Καφέ, Τσάι και Κακάο	451	481	669	805	919	4,99%	14,16%
01.2.2	Μεταλλικό νερό, ποτά χωρίς αλκοόλ, χυμοί φρούτων & λαχανικών	228	208	292	322	376	2,04%	16,77%
	Σύνολο	7.875	8.802	12.928	16.489	18.408		

Πηγή: Statistics Sweden (SCB)

*COICOP: Classification of individual consumption by purpose

Σύμφωνα τα προσωρινά στοιχεία με τα στοιχεία της ECOWEB (ανεξάρτητος σουηδικός φορέας για την παρακολούθηση της αγοράς οικολογικών προϊόντων), για το 2017, οι συνολικές πωλήσεις στην αγορά τροφίμων ήταν περίπου 300 δις. SEK, (λιανικές, υπηρεσίες HORECA και μονοπώλιο οίνου, Systembolaget). Η συνολική αξία των πωλήσεων βιολογικών τροφίμων και ποτών αυξήθηκαν κατά 9,8% σε 27.9 δισεκατομμύρια SEK, που αντιστοιχούσαν στο 9,3% της αγοράς. Τα προηγούμενα χρόνια, οι πωλήσεις αυξήθηκαν κατά 18% και 39% αντίστοιχα. Είναι μια από τις ταχύτερες αύξεις στην αγορά. Για το 2017 τα πιο δημοφιλή βιολογικά τρόφιμα στη Σουηδία είναι τα φρούτα, με μερίδιο 18,3% του συνολικού κύκλου εργασιών στον κλάδο λιανικού εμπορίου τροφίμων και μη αλκοολούχων ποτών.

Στον Πίνακα 16, όπου παρουσιάζονται οι πωλήσεις ανά δίκτυο διανομής, παρατηρούμε ότι ο τομέας λιανικής συγκεντρώνει περίπου το 50% των πωλήσεων οικολογικών τροφίμων.

Πίνακας 16: Πωλήσεις οικολογικών τροφίμων 2017 (σε εκατ. κορώνες)

	Πωλήσεις σε εκατ. κορώνες	% Μερίδιο σε σύνολο πωλήσεων
ΤΟΜΕΑΣ ΛΙΑΝΙΚΗΣ		
ICA	8,1	29%

COOP	3,1	11%
AXFOOD	2,1	8%
BERGENDAHL	0,4	1%
LIDL	0,4	1%
NETTO	0,2	1%
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ HORECA	5,1	18%
SYSTEMBOLAGET, ΜΟΝΟΠΩΛΙΟ ΟΙΝΟΥ	5,2	19%
ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΩΛΗΣΕΙΣ	1,2	4%
ΔΙΑΦΟΡΑ	2,1	8%
Πηγή: EKOWEB		

Οι πωλήσεις βιολογικών τροφίμων συνέχισαν να αναπτύσσονται πολύ θετικά στον τομέα HORECA. Εδώ, οι πωλήσεις αυξήθηκαν κατά 15 % κατά τη διάρκεια του έτους, τόσο στην ιδιωτική αγορά ξενοδοχείων και εστιατορίων όσο και το δημόσιο τομέα. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο δημόσιος τομέας το 2017 διέθετε το μερίδιο του 35%. Στο λιανικό εμπόριο οι πωλήσεις βιολογικών τροφίμων συνεχίζουν να αυξάνονται, αλλά ο ρυθμός ανάπτυξης είναι πολύ πιο αργός σε σύγκριση με τα τελευταία πέντε χρόνια. Η μεγαλύτερη εταιρεία, η ICA, αύξησε τις πωλήσεις βιολογικών τροφίμων κατά 2%, η Coop 1%, και η Axfood 5%. Οι μικρότεροι παίκτες Lidl, Mathem και Netto έχουν ρυθμούς ανάπτυξης μεταξύ 10-46 %.

Όλοι οι μεγάλοι έμποροι λιανικής αναφέρουν ότι αύξησαν το μερίδιό τους στην αγορά των ιδιωτικών ετικετών το 2017. Μία ταχέως αναπτυσσόμενη τάση είναι η πώληση τροφίμων που πραγματοποιείται μέσω του Διαδικτύου και έχει μερίδιο αγοράς 2,4% του συνολικού εμπορίου παντοπωλείων, σύμφωνα με έρευνα της EKOWEB.

3.3 Αγοραστική συμπεριφορά

Η κατανάλωση φρέσκων φρούτων και λαχανικών έχει θετική τάση διαχρονικά στη Σουηδία. Η αύξηση μπορεί να αποδοθεί σε πολλούς παράγοντες, εκ των οποίων το ενδιαφέρον για υγιεινό τρόπο ζωής πιθανώς είναι ο πιο σημαντικός. Ακόμη και αν ο παράγοντας τιμή ποτέ δεν μπορεί να παραμεληθεί, υπάρχει μια αυξανόμενη ζήτηση για προϊόντα διατροφής με προστιθέμενη αξία και ποιότητα, όσον αφορά την γεύση, τη διατροφή και την ποικιλία. Υπάρχει επίσης αυξανόμενη ανησυχία για την ασφάλεια των τροφίμων και το περιβάλλον, το πώς ένα προϊόν καλλιεργείται, μεταφέρεται και διαχειρίζεται, σε όλη τη διαδρομή από το αγρόκτημα στο σουπερμάρκετ.

Οι διαφορετικές καταναλωτικές τάσεις που ευνόησαν την κατανάλωση στα φρούτα και λαχανικά μπορούν να συνοψιστούν στις ακόλουθες κατηγορίες.

- **Υγιεινά προϊόντα** : το ενδιαφέρον για μια υγιή ζωή οδηγεί σε κατανάλωση προϊόντων με χαμηλή περιεκτικότητα σε λιπαρά /ζάχαρη και με βιταμίνες και φυσικά αντιοξειδωτικά. Ένα παράδειγμα της σημασίας του παράγοντα της υγείας είναι το ρόδι που εισαγόταν σε πολύ μικρούς όγκους, αλλά αφού έγινε γνωστό για την υψηλή περιεκτικότητα σε βιταμίνη C και αντιοξειδωτικό, τα ρόδια έγιναν κοινά σε όλα τα σουπερ μάρκετ που φέρουν μια μεγάλη ποικιλία φρέσκων προϊόντων.

- Βιολογικά προϊόντα και προϊόντα δίκαιου εμπορίου :

Οι σουηδοί καταναλωτές ευαισθητοποιούνται όλο και περισσότερο για την προστασία του περιβάλλοντος, π.χ. περιβαλλοντικές ζημιές που προκαλούνται από την εντατική παραγωγή μεθόδων στις φυτείες και τη χρήση αγροχημικών και φυτοφαρμάκων. Ταυτόχρονα, ενδιαφέρονται για τις συνθήκες εργασίας των εργαζομένων και τη διασφάλιση δίκαιων τιμών σε μικρούς παραγωγούς. Για αυτούς τους λόγους, υπάρχει μια αυξημένη ζήτηση τόσο για το βιολογικό όσο και για το θεμιτό εμπόριο προϊόντων. Επιπλέον, οι εισαγωγείς προτιμούν επιχειρήσεις με σαφές προφίλ Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και με αναπτυγμένο Κώδικα Συμπεριφοράς για την εταιρεία.

- Εξωτικά και εθνοτικά προϊόντα :

Η παγκοσμιοποίηση έχει οδηγήσει σε πιο ποικίλες διατροφικές συνήθειες μεταξύ των σουηδών καταναλωτών. Τροπικά φρούτα από όλα σε όλο τον κόσμο, όπως οι μπανάνες, τα πεπόνια και οι ανανάδες, τρώγονται καθημερινά όλο το χρόνο. Ακόμα, υπάρχει μια αυξανόμενο ενδιαφέρον για νέες και πιο εξωτικές ποικιλίες φρούτων, με ιδιαίτερη γεύση (ρόδια, goji berries, ροφήματα καρύδας). Αυτή η τάση επηρεάζει επίσης μέρος της αγοράς λαχανικών, ειδικά εκείνα τα προϊόντα που έχουν μια πικάντικη χροιά -όπως καυτερές πιπεριές τσίλι - ή το ginger.

Καθώς επίσης -σύμφωνα με τα στοιχεία για το 2017- στη Σουηδία περίπου το 20% του καταγεγραμμένου πληθυσμού προέρχεται από την Ασία, την Αφρική, τη Λατινική Αμερική και τη Καραϊβική, αυτό σημαίνει ότι υπάρχει μια αγορά για τα αποκαλούμενα εθνοτικά προϊόντα από αυτές τις περιοχές.

- **Προϊόντα ευκολίας** : ο σύγχρονος τρόπος ζωής έχει οδηγήσει σε αύξηση των προτιμήσεων για γρήγορους και εύκολους τρόπους προετοιμασίας φαγητού. Επομένως, η ευκολία αποτελεί σημαντικό παράγοντα στο λιανικό εμπόριο. Με υψηλό βαθμό γυναικών που εργάζονται εκτός σπιτιού και ένα αυξανόμενο μερίδιο στα μεμονωμένα νοικοκυριά, οι καταναλωτές στη Σουηδία έχουν γενικά λίγο χρόνο για την προετοιμασία των γευμάτων. Έτσι, τα προ-συσκευασμένα προϊόντα έχουν γίνει κοινά, για παράδειγμα τεμαχισμένο και πλυμένο μαρούλι, κομμένα και πλυμένα καρότα, μικτές συσκευασίες φρέσκων λαχανικών. Εντός του τομέα των φρούτων, παραδείγματα αποτελούν τα φρούτα που μπορούν να καταναλωθούν άμεσα (χωρίς κουκούτσι ή με εύκολο ξεφλούδισμα) γιατί είναι ιδανικό ως σνακ.

Είναι χαρακτηριστικό ότι στη Σουηδία, έχει αναπτυχθεί τα τελευταία χρόνια και πλέον είναι ευρέως γνωστή, η ομάδα καταναλωτών **LOHAS (Lifestyles of Health and Sustainability)**. Οι καταναλωτές που ανήκουν στην ομάδα αυτή έχουν έντονο ενδιαφέρον για την υγεία και την αειφορία, είναι ενήμεροι και αφοσιωμένοι καταναλωτές και είναι πρόθυμοι να πληρώσουν λίγο επιπλέον για βιολογικά/οργανικά προϊόντα.

3.4 Προοπτικές στην εξέλιξη της ζήτησης

Κατά το 2016, οι πωλήσεις τροφίμων και ποτών ανήλθαν στα 270, 8 δις. SEK, σημειώνοντας αύξηση κατά 4,36% σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος. Ειδικά οι πωλήσεις για τα λαχανικά ανήλθαν σε 25,9 δις.Κορώνες και για τα φρούτα σε 18,6 δις.Κορώνες. Σε συνδυασμό με την τάση για αύξηση της κατανάλωσης φρούτων και λαχανικών τα τελευταία χρόνια, η επίσης διαχρονική τάση αύξησης στο ύψος των

πωλήσεων, καταδεικνύει θετικές προοπτικές σχετικά με την εξέλιξη της ζήτησης για αυτή την κατηγορία αυτή τροφίμων.

Ως προς τα βιολογικά τρόφιμα οι εκτιμήσεις είναι δυσκολότερες λόγω έλλειψης παρόμοιων στοιχείων. Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί ότι η τάση της παγκόσμιας αγοράς για αύξηση των πωλήσεων των οργανικών προϊόντων στις περισσότερες χώρες, με πρόγνωση για αύξηση κατά 10% (Πηγή: BioFach). Επίσης η διεθνής εταιρεία μελετών Organic Monitor αναμένει συνεχή θετική ανάπτυξη για τα οργανικά τρόφιμα στο μέλλον, κυρίως στις ΗΠΑ και στην Βόρεια Ευρώπη. Η Σουηδία εντάσσεται στις χώρες που αναμένεται αύξηση πάνω από 10%. Ο κύριος ανασταλτικός παράγοντας για τη συνεχιζόμενη ανάπτυξη αποδίδεται στο ότι ο ρυθμός μετατροπής των καλλιεργειών σε βιολογικές δεν αντιστοιχεί στην αύξηση της ζήτησης.

4 Εξωτερικό εμπόριο

4.1 Ροές εμπορίου- εμπορικό ισοζύγιο κλάδου

Η Σουηδία παρουσιάζει εν γένει έλλειμμα στο εμπορικό ισοζύγιο του κλάδου της τάξεως των 14 εκατ. σουηδικών κορωνών, με τις εισαγωγές να υπερβαίνουν τις εξαγωγές φρούτων και λαχανικών κατά περίπου 1,16 εκατομμύρια τόνους το 2017. Το έλλειμμα είναι μεγαλύτερο στην κατηγορία των φρούτων σε σχέση με τα λαχανικά (ως προς τον όγκο), δηλ. η Σουηδία φαίνεται να είναι σχετικά περισσότερο εξηρητημένη από τις εισαγωγές φρούτων.

Πίνακας 17: Εισαγωγές – Εξαγωγές- Εμπορικό Ισοζύγιο Φρούτων- Λαχανικών 2013-2017 (όγκος σε μετρικούς τόνους)					
CN- 07, CN-08	2013	2014	2015	2016	2017
Εισαγωγές λαχανικών	493.004	510.205	528.197	550.679	537.541
Εισαγωγές φρούτων	737.422	747.433	788.149	789.336	800.409
Συν.Εισαγωγές φρούτων και λαχανικών	1.230.426	1.257.638	1.316.346	1.340.015	1.337.950
Εξαγωγές λαχανικών	83.936	80.987	93.580	134.870	106.396
Εξαγωγές φρούτων	65.096	63.906	67.899	67.243	71.913
Συν.Εξαγωγές φρούτων και λαχανικών	149.032	144.893	161.479	202.113	178.309
Εμπορικό ισοζύγιο λαχανικών	-409.068	-429.218	-434.617	-415.809	-431.145
Εμπορικό ισοζύγιο φρούτων	-672.326	-683.527	-720.250	-722.093	-728.496
Εμπορικό ισοζύγιο φρούτων και λαχανικών	-1.081.394	-1.112.745	-1.154.867	-1.137.902	1.159.641

Εξειδικεύοντας περαιτέρω στις κατηγορίες προϊόντων, σχετικά μεγαλύτερο μερίδιο στις εισαγωγές λαχανικών καταλαμβάνουν κατά σειρά τα διάφορα λαχανικά νωπά ή διατηρημένα με απλή ψύξη (σπαράγγια, μελιτζάνες, πιπεριές, τρούφες, σπανάκια, σέλινια, αγκινάρες κ.λ.π) (18%), οι τομάτες (16%), οι πατάτες (12%), τα λάχανα, κουνουπίδια, καλαμπόκια (9%). Εξίσου μεγάλο είναι το μερίδιο των κατεψυγμένων λαχανικών (13%).

Ως προς τις εξαγωγές, η Σουηδία διοχετεύει στις εξωτερικές αγορές μεγάλες ποσότητες σε ξερά όσπρια (φασόλια, φακές, μπιζέλια, ρεβίθια, ποσοστό 58% των συνολικών εξαγωγών λαχανικών), για τα οποία έχει αμελητέες εισαγωγές. Εξάγει επίσης σε σχετικά μεγάλο ποσοστό κατεψυγμένα λαχανικά (15% επί των συνολικών εξαγωγών λαχανικών).

Πίνακας 18: Εισαγωγές – Εξαγωγές λαχανικών Σουηδίας 2016-2017 ανά κατηγορία προϊόντος CN-4 (όγκος σε μετρικούς τόνους)

CN-4		ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ σε μετρικούς τόνους				ΕΞΑΓΩΓΕΣ σε μετρικούς τόνους			
		2016	% μερίδιο	2017	% μερίδιο	2016	% μερίδιο	2017	% μερίδιο
0701	Πατάτες νωπές ή διατηρημένες με απλή ψύξη	74.913	14%	66.031	12%	12.737	9%	6.552	6%
0702	Ντομάτες νωπές ή διατηρημένες με απλή ψύξη	94.639	17%	84.544	16%	2.470	2%	1.287	1%
0703	Κρεμμύδια, ασκαλώνια, σκόρδα, πράσα και άλλα παρόμοια λαχανικά, νωπά ή διατηρημένα με απλή ψύξη	37.831	7%	38.669	7%	818	1%	554	1%
0704	Κράμβες, κουνουπίδια, κράμβες σγουρές, γογγυλοκράμβες και παρόμοια βρώσιμα προϊόντα του γένους Brassica, νωπά ή διατηρημένα με απλή ψύξη :	48.142	9%	48.857	9%	594	0%	549	1%
0705	Μαρούλια (<i>Lactuca sativa</i>) και ραδίκια (<i>Cichorium spp.</i>), νωπά ή διατηρημένα με απλή ψύξη	35.363	6%	35.428	7%	6.327	5%	5.230	5%
0706	Καρότα, γογγύλια, για σαλάτα, βρώσιμες ρίζες, νωπά ή διατηρημένα με απλή ψύξη	29.256	5%	29.278	5%	2.306	2%	1.513	1%

0707	Αγγούρια και αγγουράκια, νωπά ή διατηρημένα με απλή ψύξη	37.903	7%	38.175	7%	159	0%	147	0%
0709	Άλλα λαχανικά, νωπά ή διατηρημένα με απλή ψύξη	91.021	17%	94.396	18%	4.891	4%	5.897	6%
0710	Λαχανικά άβραστα ή βρασμένα στο νερό ή στον ατμό, κατεψυγμένα	77.345	14%	69.998	13%	38.181	28%	16.363	15%
0712	Λαχανικά ξερά, έστω και κομμένα σε τεμάχια ή σε φέτες ή και τριμμένα ή σε σκόνη,	8.165	1%	14.383	3%	631	0%	512	0%
0713	Όσπρια ξερά, χωρίς λοβό, έστω και ξεφλουδισμένα ή σπασμένα	10.254	2%	10.181	2%	58.432	43%	61.378	58%
	Σύνολο	550.678		537.541		134.869		106.397	

Ως προς τα φρούτα, σχετικά μεγαλύτερο μερίδιο στις εισαγωγές φρούτων καταλαμβάνουν κατά σειρά οι μπανάνες (27%) , τα εσπεριδοειδή νωπά ή ξερά (24%), τα μήλα/ αχλάδια και κυδώνια νωπά (15%), τα πεπόνια, καρπούζια και καρποί παπάιας νωπά (9%).

Οι κυριότερες εξαγωγές φρούτων εντοπίζονται στις μπανάνες (45% επί των συνολικών εξαγωγών φρούτων), στα κατεψυγμένα φρούτα (25%), καθώς και στην κατηγορία λοιπών νωπών φρούτων που περιλαμβάνει κυρίως φράουλες, μούρα, φραγκοστάφυλα, στα οποία η Σουηδία έχει κάποια αξιόλογη ίδια παραγωγή τόσο σε συμβατικές όσο και σε βιολογικές καλλιέργειες.

Πίνακας 19: Εισαγωγές – Εξαγωγές φρούτων Σουηδίας 2016-2017 ανά κατηγορία προϊόντος CN-4 (όγκος σε μετρικούς τόνους)

		ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΣΕ ΜΕΤΡΙΚΟΥΣ ΤΟΝΟΥΣ				ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΣΕ ΜΕΤΡΙΚΟΥΣ ΤΟΝΟΥΣ			
		2016	% μερίδιο	2017	% μερίδιο	2016	% μερίδιο	2017	% μερίδιο
0801	Καρύδια κοκοφοινίκων, καρύδια Βραζιλίας και καρύδια ανακαρδιοειδών, νωπά ή ξερά,	5.315	1%	5.023	1%	171	0%	252	0%
0802	Άλλοι καρποί με κέλυφος, νωποί ή ξεροί,	11.574	1%	10.962	1%	1.685	3%	1.861	3%
0803	Μπανάνες,	202.978	26%	214.887	27%	29.050	43%	32.050	45%

0804	Χουρμάδες, σύκα, ανανάδες,	38.414	5%	41.815	5%	1.642	2%	1.196	2%
0805	Εσπεριδοειδή, νωπά ή ξερά	192.459	24%	190.243	24%	3.371	5%	4.222	6%
0806	Σταφύλια, νωπά ή ξερά	30.601	4%	33.179	4%	1.785	3%	2.153	3%
0807	Πεπόνια (στα οποία περιλαμβάνονται και τα καρπούζια)	69.411	9%	71.425	9%	190	0%	235	0%
0808	Μήλα, αχλάδια και κυδώνια,	125.921	16%	119.762	15%	1.839	3%	1.629	2%
0809	Βερίκοκα, κεράσια, ροδάκινα	34.859	4%	36.809	5%	2.216	3%	1.498	2%
0810	Άλλοι καρποί και φρούτα νωπά	36.841	5%	35.974	4%	8.698	13%	8.463	12%
0811	Καρποί και φρούτα, άψητα ή ψημένα στον ατμό ή βρασμένα στο νερό, κατεψυγμένα,	35.003	4%	34.423	4%	16.399	24%	18.128	25%
0813	Καρποί και φρούτα αποξηραμένα, άλλα από εκείνα των κλάσεων 0801 μέχρι και 0806.	5.523	1%	5.444	1%	182	0%	213	0%
	ΣΥΝΟΛΟ ΦΡΟΥΤΑ	789.335		800.408		67.243		71.913	

4.2 Ανάλυση εξαγωγών/εισαγωγών

4.2.1 Εξωτερικό εμπόριο Σουηδίας/ Γεωγραφική Κατανομή

ΤΟ 80% των εισαγωγών λαχανικών της Σουηδίας προέρχεται από 5 χώρες, Ολλανδία, Ισπανία, Γερμανία, Δανία και Βέλγιο κατά σειρά του μεριδίου τους στις συνολικές εισαγωγές λαχανικών. Η Ελλάδα κατατάσσεται 15^η προμηθευτής της Σουηδίας ως προς τον όγκο των εισαγωγών νωπών λαχανικών το 2017. Αξιοσημείωτο είναι ότι παρά το γεγονός ότι οι εισαγωγές των λαχανικών από τη Σουηδία παρουσιάζουν ελαφρά μείωση κατά 3% το 2017, εξαίρεση αποτελεί η χώρα μας από όπου οι εισαγωγές αυξήθηκαν κατά 26% και η Σλοβακία με αύξηση εισαγωγών κατά 44%.

Πίνακας 20: Εισαγωγές Λαχανικών Σουηδίας ανά χώρα (όγκος σε μετρικούς τόνους- CN 07)								
	2013	2014	2015	2016	% μερίδιο	2017	% μερίδιο	% μεταβολή 2016-17
Ολλανδία	154.445	162.325	156.190	158.101	31,60%	156.310	32,13%	-1,13%
Ισπανία	103.140	104.868	110.754	113.001	22,58%	111.885	23,00%	-0,99%
Γερμανία	44.216	44.337	47.927	49.651	9,92%	47.179	9,70%	-4,98%
Δανία	50.810	51.886	48.499	44.385	8,87%	45.203	9,29%	1,84%
Βέλγιο	32.562	32.470	33.350	34.385	6,87%	27.301	5,61%	-20,60%
Ιταλία	16.041	17.093	17.286	20.568	4,11%	20.165	4,14%	-1,96%
Πολωνία	12.385	11.684	14.925	16.650	3,33%	16.384	3,37%	-1,60%
Γαλλία	14.416	15.035	15.999	14.546	2,91%	15.365	3,16%	5,63%
Τουρκία	4.340	4.828	5.336	7.037	1,41%	6.676	1,37%	-5,13%
Φινλανδία	6.747	9.353	8.527	6.862	1,37%	6.145	1,26%	-10,45%
Η.Β.	3.512	4.728	5.239	6.162	1,23%	5.966	1,23%	-3,18%
Λιθουανία	3.306	3.155	3.394	4.092	0,82%	3.895	0,80%	-4,81%
Ουγγαρία	3.789	3.343	3.671	3.139	0,63%	3.337	0,69%	6,31%
Σλοβακία	2.092	2.129	2.198	1.540	0,31%	2.210	0,45%	43,51%
Ελλάδα	845	787	1.028	1.630	0,33%	2.049	0,42%	25,71%
Αίγυπτος	630	933	1.373	1.934	0,39%	1.821	0,37%	-5,84%
Κίνα (εκτός Χόνγκ-Κονγκ)	1.852	2.318	2.274	1.926	0,38%	1.769	0,36%	-8,15%
.....	.....	.....	.....	.....		.....		
Συνολικό	472.352	486.921	491.914	500.388		486.515		-2,77%

Πηγή: Statistics Sweden (SCB)

Για το 2017, το 80% των εισαγωγών φρούτων της Σουηδίας προέρχεται από 10 χώρες, Ισπανία, Ολλανδία, Εκουαδόρ, Ιταλία, Γερμανία, Κόστα Ρίκα, Δομινικανή Δημοκρατία, Δανία και Πολωνία. Η Ελλάδα κατατάσσεται 16^η προμηθευτής, αλλά παρατηρούμε τάσεις μείωσης του όγκου εισαγωγών από Ελλάδα κατά την τελευταία πενταετία.

Πίνακας 21: Εισαγωγές Φρούτων Σουηδίας ανά χώρα (όγκος σε μετρικούς τόνους- CN 08)								
	2013	2014	2015	2016	% μερίδιο	2017	% μερίδιο	% μεταβολή 2016-17
Ισπανία	122.478	146.401	161.377	149.681	19,51%	141.326	18,21%	-5,58%
Ολλανδία	112.758	106.146	105.368	107.343	13,99%	117.034	15,08%	9,03%
Εκουαδόρ	24.039	24.187	50.778	40.255	5,25%	70.293	9,06%	74,62%
Ιταλία	60.583	61.658	65.530	67.932	8,85%	62.519	8,06%	-7,97%
Γερμανία	62.543	57.517	55.786	54.380	7,09%	53.774	6,93%	-1,11%
Κόστα-Ρίκα	56.319	50.323	39.080	41.460	5,40%	46.181	5,95%	11,39%
Δομινικανή Δημοκρατία	14.030	31.100	35.253	63.562	8,28%	42.267	5,45%	-33,50%
Δανία	47.408	40.752	37.909	39.111	5,10%	36.571	4,71%	-6,49%
Βέλγιο	37.585	54.459	45.891	39.581	5,16%	35.502	4,58%	-10,31%

Πολωνία	18.315	16.846	16.545	20.628	2,69%	23.196	2,99%	12,45%
Μαρόκο	12.867	12.374	16.551	20.493	2,67%	20.946	2,70%	2,21%
Γαλλία	8.534	5.981	8.775	7.489	0,98%	11.584	1,49%	54,68%
Κολομβία	12.113	370	89	4.499	0,59%	10.828	1,40%	140,68%
Νότιος Αφρική	11.740	8.454	12.797	11.768	1,53%	10.816	1,39%	-8,09%
Η.Β.	7.549	7.345	8.783	5.854	0,76%	8.835	1,14%	50,92%
Ελλάδα	11.111	10.910	9.037	12.864	1,68%	8.480	1,09%	-34,08%
Τουρκία	4.922	5.113	6.711	7.940	1,03%	7.841	1,01%	-1,25%
Αίγυπτος	4.862	5.149	5.109	7.311	0,95%	7.828	1,01%	7,07%
Χιλή	7.512	8.191	5.893	7.677	1,00%	7.430	0,96%	-3,22%
Η.Π.Α.	11.947	10.387	9.190	8.784	1,14%	6.763	0,87%	-23,01%
.....	.....	.....	.....	.....		.....		
Σύνολο	728.849	744.705	764.761	767.354		775.986		1,12%

Πηγή: Statistics Sweden (SCB)

4.2.2 Ανάλυση εισαγωγών της Σουηδίας από Ελλάδα για φρούτα και λαχανικά

Αναλύοντας τις εισαγωγές φρούτων και λαχανικών της Σουηδίας από την Ελλάδα, παρατηρούμε ότι οι κυριότερες εισαγωγές αφορούν στα πεπόνια/καρπούζια (ελαφρά αύξηση 2013-2017), στα εσπεριδοειδή (δραματική πτώση) και στα σταφύλια (ελαφρά πτώση).

CN-4		2013	2014	2015	2016	2017
0709	Άλλα λαχανικά νωπά ή διατηρημένα με απλή ψύξη	770	734	1.014	1.610	1.970
0805	Εσπεριδοειδή νωπά ή ξερά	5.456	4.154	3.427	7.013	2.430
0806	Σταφύλια νωπά ή ξερά	2.879	2.692	2.352	1.920	2.292
0807	Πεπόνια (περιλαμβάνονται και καρπούζια) νωπά	2.574	3.246	2.596	3.031	2.652
0809	Βερίκοκα, κεράσια, ροδάκινα (περιλαμβάνονται και νεκταρίνια) δαμάσκηνα νωπά	40	542	274	372	532
0810	Άλλα φρούτα νωπά	131	275	388	493	574

Πηγή: Statistics Sweden (SCB)

Η Σουηδία, ως είναι αναμενόμενο, δεν εξάγει φρούτα στην Ελλάδα, μόνο κάποιες αμελητέες ποσότητες κατεψυγμένων λαχανικών.

Παρακάτω παρουσιάζεται η θέση της Ελλάδος ως προμηθευτής της Σουηδίας, με βάση το μερίδιο στο συνολικό όγκο εισαγωγών της Σουηδίας κατά το 2017 για τις κατηγορίες των ελληνικών εξαγωγικών προϊόντων φρούτων και λαχανικών.

Πίνακας 23: Εισαγωγές Σουηδίας ανά χώρα για λαχανικά (CN 0709 σε μετρικούς τόνους)

	2013	2014	2015	2016	2017	% χώρας/σύνολο
Ολλανδία	25.359	29.043	29.520	30.496	30.786	34,10%
Ισπανία	15.160	17.089	18.895	22.529	24.712	27,37%
Πολωνία	7.402	7.077	7.113	8.379	9.097	10,08%
Ιταλία	6.051	7.043	5.971	6.555	6.686	7,41%
Γερμανία	4.424	5.044	5.111	5.979	5.318	5,89%
Λιθουανία	3.220	3.152	3.394	3.611	3.861	4,28%
Δανία	2.083	2.509	2.193	2.364	2.372	2,63%
Ελλάδα	770	734	1.014	1.610	1.970	2,18%
Τουρκία	762	912	919	1.436	1.723	1,91%
Γαλλία	1.024	928	1.005	755	729	0,81%
.....	.....	.....	.....	.....	.....	
Σύνολο	68.445	75.824	77.718	86.657	90.290	

Πηγή: Statistics Sweden (SCB)

Η Ελλάδα κατατάσσεται 8^η προμηθευτής της Σουηδία σε νωπά λαχανικά, αν και το μερίδιο της δεν υπερβαίνει το 2,5%, καθώς οι εισαγωγές από Ισπανία, Ολλανδία, Μαρόκο και Γερμανία αντιπροσωπεύουν το 74% των συνολικών σουηδικών εισαγωγών. Αναλύοντας περαιτέρω, τις εισαγωγές της Σουηδίας από Ελλάδα (σε 8ψήφια CN), παρατηρούμε ότι τα λαχανικά είναι κυρίως οι πιπεριές (1.693 τόνοι) και ακολουθούν οι ελιές (για χρήση άλλη από αυτή της παραγωγής λαδιού).

Όσον αφορά στις εισαγωγές Φρούτων, ως προς τα εσπεριδοειδή η Ελλάδα κατέχει 11^η θέση με μικρό μερίδιο 1,33% στο συνολικό όγκο των σουηδικών εισαγωγών, που προέρχονται κυρίως από Ισπανία, Ολλανδία και Μαρόκο.

Πίνακας 24: Εισαγωγές Σουηδίας ανά χώρα για εσπεριδοειδή (CN -0805 σε μετρικούς τόνους)

Χώρα	2013	2014	2015	2016	2017	% χώρας/σύνολο
Ισπανία	71.836	80.062	91.267	81.759	79.931	43,64%
Ολλανδία	16.142	18.727	19.141	21.161	22.872	12,49%
Μαρόκο	12.803	12.210	16.105	19.968	20.613	11,25%
Γερμανία	17.325	13.984	11.261	11.352	12.018	6,56%
Δανία	13.193	8.004	8.827	8.822	9.064	4,95%
Ν. Αφρική	10.096	6.172	8.818	8.169	8.550	4,67%
Αίγυπτος	4.792	5.114	5.016	7.133	7.677	4,19%
Ιταλία	5.676	5.136	4.945	8.818	6.104	3,33%
Ισραήλ	6.911	5.299	2.071	2.549	3.217	1,76%
Η.Β.	5.066	3.816	4.266	2.916	3.124	1,71%
Ελλάδα	5.456	4.154	3.427	7.013	2.430	1,33%
Σύνολο	179.923	172.820	181.867	186.860	183.152	

Πηγή: Statistics Sweden (SCB)

Αξιόλογη είναι η 6^η θέση της Ελλάδας ως προμηθευτής σταφυλιών στη Σουηδία, με το μερίδιο ύψους 7,15%. Η Ολλανδία, η Δανία, η Ισπανία, η Ιταλία και οι ΗΠΑ είναι εν προκειμένω οι 5 πρώτοι προμηθευτές.

Πίνακας 25: Εισαγωγές Σουηδίας ανά χώρα για σταφύλια(CN -0806 σε μετρικούς τόνους)						
Χώρα	2013	2014	2015	2016	2017	% χώρας/σύνολο
Ολλανδία	7.080	5.707	6.003	5.616	6.075	18,96%
Δανία	4.704	3.271	4.395	4.174	5.688	17,75%
Ισπανία	3.987	2.680	3.519	2.945	3.179	9,92%
Ιταλία	3.722	3.005	2.443	3.126	3.101	9,68%
Η.Π.Α.	5.430	5.366	3.785	3.559	3.050	9,52%
Ελλάδα	2.879	2.692	2.352	1.920	2.292	7,15%
Τουρκία	941	1.182	1.427	1.622	2.010	6,27%
Γερμανία	1.989	2.006	1.982	2.078	1.927	6,01%
Ν.Αφρική	158	993	3.436	2.767	1.656	5,17%
Ινδία	2.609	2.193	648	1.030	1.579	4,93%
Σύνολο	35.327	30.476	31.326	30.256	32.044	

Πηγή: Statistics Sweden (SCB)

Η Ελλάδα αποτελεί το 4^ο προμηθευτή σε πεπόνια/καρπούζια , μετά την Ισπανία, την Ολλανδία και την Γερμανία, με μερίδιο περίπου 4% επί των συνολικών σουηδικών εισαγωγών.

Πίνακας 26: Πίνακας Εισαγωγές Σουηδίας ανά χώρα για πεπόνια/καρπούζια (CN -0807 σε μετρικούς τόνους)						
Χώρα	2013	2014	2015	2016	2017	% χώρας/σύνολο
Ισπανία	28.896	33.273	32.979	36.302	37.554	54,82%
Ολλανδία	15.162	16.553	16.228	15.796	15.703	22,92%
Γερμανία	2.149	2.720	3.440	4.359	3.521	5,14%
Ελλάδα	2.574	3.246	2.596	3.031	2.652	3,87%
Δανία	1.829	1.436	2.098	2.251	2.546	3,72%
Π.Γ.Δ.Μ	1.558	997	925	868	1.990	2,90%
Βραζιλία	235	180	21	598	1.402	2,05%
Ιταλία	466	298	143	1.022	1.278	1,87%
Σύνολο	53.799	59.906	59.997	65.951	68.507	

Πηγή : Statistics Sweden (SCB)

Η Ελλάδα κατατάσσεται στην 8^η θέση μεταξύ των προμηθευτών της Σουηδίας για νωπά βερίκοκα, κεράσια, ροδάκινα και νεκταρίνια, αλλά με μερίδιο μόλις 1,5%, καθώς οι 3 πρώτοι προμηθευτές χώρες Ιταλία, Ισπανία και Γερμανία έχουν το 80% του συνολικού όγκου τω εισαγωγών.

Πίνακας 27: Εισαγωγές Σουηδίας ανά χώρα για βερίκοκα/κεράσια κ.λ.π (CN 0809 - σε μετρικούς τόνους)

Χώρα	2013	2014	2015	2016	2017	% χώρας/σύνολο
Ιταλία	14.333	11.456	12.367	12.388	14.642	41,15%
Ισπανία	7.462	10.175	10.084	9.438	9.352	26,28%
Γερμανία	3.596	4.801	4.759	5.278	4.143	11,64%
Ολλανδία	2.263	1.702	3.322	2.269	2.860	8,04%
Τουρκία	230	299	771	1.492	1.596	4,49%
Δανία	3.064	2.755	1.756	2.245	1.463	4,11%
Βέλγιο	115	58	159	44	619	1,74%
Ελλάδα	40	542	274	372	532	1,50%
Σύνολο	31.784	32.490	34.217	34.068	35.583	

Πηγή : Statistics Sweden

Πίνακας 28: Εισαγωγές Σουηδίας ανά χώρα για ακτινίδια(CN 0810 -50 σε μετρικούς τόνους)

	2013	2014	2015	2016	2017	% χώρας/σύνολο
Ιταλία	4.835	4.496	4.394	5.178	3.654	39,18%
Βέλγιο	2.563	2.596	3.140	2.405	2.403	25,77%
Γερμανία	1.795	1.770	1.673	2.003	1.892	20,29%
Ελλάδα	120	260	311	392	574	6,15%
Δανία	435	410	156	664	315	3,38%
Ολλανδία	539	310	282	209	259	2,78%
Χιλή	123	0	141	235	219	2,35%
Γαλλία	6	4	1	6	4	0,04%
Ισπανία	10	10	37	11	4	0,04%
Τουρκία	0	0	0	0	1	0,01%
Σύνολο	10.432	9.858	10.135	11.102	9.326	

Πηγή : Statistics Sweden

Σχετικά την παρουσία των ελληνικών προϊόντων φρούτων και λαχανικών στην σουηδική αγορά, σημειώνουμε ότι ως επί το πλείστον βρίσκονται σε τοπικές λαϊκές αγορές και σπανιότερα στους μεγάλους ομίλους λιανικής πώλησης τροφίμων που κυριαρχούν στην αγορά (όπως αναλύονται παρακάτω υπό 5.2.1.).

5 Ανταγωνισμός

5.1 Δομή αγοράς – Δίκτυα Διανομής

Για τους εξαγωγείς τροφίμων, η δομή της σουηδικής αγοράς μπορεί να χωριστεί σε τρία τμήματα, τους τομείς λιανικής, τους τομείς υπηρεσιών τροφίμων (HORECA) και την βιομηχανία επεξεργασίας τροφίμων.

5.1.1 Τομέας Λιανικής

Το σουηδικό λιανικό εμπόριο τροφίμων και ποτών καταγράφει μια πολύ θετική τάση τα τελευταία χρόνια από το 2000 μέχρι σήμερα. Στη Σουηδία οι λιανικές πωλήσεις διέρχονται κυρίως μέσω των σουπερμάρκετ αλλά και παντοπωλείων με ευρεία γκάμα ειδών διατροφής και προϊόντων. Υπάρχουν περίπου 6.000 καταστήματα, εκ των οποίων τα μισά είναι υπεραγορές, σουπερμάρκετ και εκπτώτικα καταστήματα και τα υπόλοιπα μισά είναι μικρότερα καταστήματα εξυπηρέτησης (convenience stores). Υπάρχει επίσης ένας μεγάλος αριθμός καταστημάτων φρούτων, delicatessen και υπαίθριες αγορές.

Ο τομέας λιανικής πώλησης τροφίμων στη Σουηδία κυριαρχείται από τέσσερις μεγάλους ομίλους - ICA Sverige, Coop Sverige, Axfood και Bergendahls - που μαζί αντιπροσωπεύουν περίπου το 94% της αγοράς. Έχουν τόσο λιανεμπορικές όσο και χονδρεμπορικές δραστηριότητες για τρόφιμα, καθώς και τα δικά τους τμήματα προμηθειών και εισαγωγών αλλά μπορεί να εισάγουν και διαμέσου ανεξάρτητων χονδρεμπόρων που λειτουργούν σαν εισαγωγείς η αντιπρόσωποι.

Υπάρχουν επίσης δύο ξένες αλυσίδες η γερμανικών συμφερόντων Lidl, με περισσότερα από 170 καταστήματα και περίπου 3 % της αγοράς και η δανικών συμφερόντων Netto με 158 καταστήματα και 2,3% της αγοράς.

Σημειώνεται ότι στις σουηδικές αλυσίδες Supermarkets, είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη η συσκευασία προϊόντων private label, που υπολογίζεται ότι καταλαμβάνουν ποσοστό περίπου 35% στα ράφια.

5.1.2 Τομέας Μαζικής Εστίασης (HORECA)

Η Σουηδία κατατάσσεται από τις πρώτες αγορές της Ευρώπης για τα γεύματα εκτός σπιτιού. Σύμφωνα με μελέτη οι Σουηδοί καταναλωτές γευματίζουν εκτός σπιτιού 168 φορές τον χρόνο, ενώ στις λοιπές ευρωπαϊκές χώρες όπως Γαλλία, Ισπανία και Ιταλία, ο αντίστοιχος αριθμός είναι λίγο παραπάνω από 100 τον χρόνο.

Συνολικά ο τομέας HORECA, περιλαμβάνει περίπου 33.000 μονάδες, όπως εστιατόρια, καφετέριες, καντίνες κ.λπ και απασχολεί περίπου 155 χιλιάδες εργαζόμενους (2016). Ο τομέας των εστιατορίων στον οποίο συνίσταται το 70% περίπου του όγκου των πωλήσεων στον τομέα HORECA περιλαμβάνει περίπου 19.000 μονάδες, εκ των οποίων οι περισσότερες είναι οικογενειακές επιχειρήσεις, αν και υπάρχουν και μεγάλες αλυσίδες κυρίως fast food και ξενοδοχεία. Οι πωλήσεις τροφίμων στον τομέα HOREA το 2017 προσέγγισε τα 33 δις SEK. Μια τάση είναι ο αυξανόμενος αριθμός εστιατορίων εθνικής κουζίνας, fast food και καφετέριες. Ο τομέας catering καταλαμβάνει το 30% των πωλήσεων στο τομέα HORECA και περιλαμβάνει 12.000 μονάδες εκ των οποίων ένα μεγάλο μερίδιο είναι τοποθετημένα σε σχολεία, νοσοκομεία και κέντρα ημερήσιας φροντίδας και ηλικιωμένων. Οι καντίνες λειτουργούν ως επί το πλείστον από τοπικές, περιφερειακές και εθνικές αρχές, αλλά και από ιδιωτικές εταιρείες και μεγάλες

αλυσίδες εστιατορίων. Οι online πωλήσεις επίσης αυξάνονται και υπάρχουν διάφορα outlets από online καταστήματα τροφίμων όπως π.χ. το MATHEM. Οι αυτοκινούμενες καντίνες (Foodtrucks) επίσης γίνονται σταδιακά ένα μέρος της αγοράς.

Στον τομέα HORECA κυρίαρχες εταιρείες είναι οι Martin & Servera, Menigo και SVENSK CATER που προμηθεύουν απευθείας τα ξενοδοχεία και τα εστιατόρια.

5.1.3 Βιομηχανία επεξεργασίας τροφίμων

Η Σουηδική βιομηχανία επεξεργασίας τροφίμων θεωρείται ένα σημαντικό τμήμα της αγοράς για τους ξένους προμηθευτές τροφίμων, παρόλο που οι εγχώριοι παραγωγοί και εταιρείες προμηθεύουν ένα μεγάλο μέρος των πρώτων υλών. Η βιομηχανία επεξεργασίας τροφίμων αποτελείται από 3.100 επιχειρήσεις και απασχολεί περίπου 52 χιλιάδες υπαλλήλους (στοιχεία επεξεργασίας Σουηδικού Συμβουλίου Γεωργίας, 2016). Η βιομηχανία επεξεργασίας τροφίμων χαρακτηρίζεται από υψηλό βαθμό συγκέντρωσης σε μερικές μεγάλες εταιρείες.

Μερικοί από του μεγαλύτερους εισαγωγείς πρώτων υλών τροφίμων είναι οι Caldig Sweden, Boden & Lindeberg, B. Engelhardt, Tore Smith και για υλικά αρτοποιίας οι Kaka και Kobia. Επίσης πολλές μεγάλες πολυεθνικές βιομηχανίες με μονάδες στη Σουηδία συγκαταλέγονται στους μεγαλύτερους εδώ εισαγωγείς πρώτων υλών (Findus, Orkla, Arla Foods, Skanemejerier, Norrmejerier).

5.2 Βαθμός συγκέντρωσης (εγχώριων/ξένων επιχειρήσεων)

Ός προς τις εισαγωγές φρέσκων προϊόντων στη Σουηδία πραγματοποιούνται κυρίως από τις μεγάλες επιχειρήσεις του τομέα λιανικής τροφίμων/supermarkets, ενώ διεξάγονται επίσης και από τους χονδρέμπορους και εισαγωγείς.

5.2.1 ICA GRUPPEN

Ο όμιλος ICA, με έδρα στη Στοκχόλμη, έχει θυγατρικές λιανικής στη Σουηδία (ICA Sverige), και στις χώρες της Βαλτικής (Rimi Baltic). Η ICA Sverige είναι ηγέτης της αλυσίδας λιανικής πώλησης, με μερίδιο αγοράς περίπου 51% και περισσότερα από 1.320 καταστήματα στη Σουηδία. Η ίδρυση της ICA ανάγεται στο 1964, και σήμερα αποτελεί συνεταιριστική επιχείρηση, καθώς όλα τα σουηδικά καταστήματα ICA ανήκουν σε ανεξάρτητες εταιρείες λιανοπωλητές, οι οποίοι είναι μέλη του Συνεταιρισμού ICA. Δίδεται και δυνατότητα σε κάθε μέτοχο να ανοίξει και franchise ICA. Επίσης έχει δραστηριότητες και σε άλλους κλάδους π.χ. φαρμακεία (Apothek Hjärtat) και ασφαλιστικές υπηρεσίες (ICA Bank).

Το τμήμα αγορών, συντονίζεται από τη μητρική εταιρεία ICA AB στη Στοκχόλμη. **Μια ειδική μονάδα που βρίσκεται στο Helsingborg, η ICA Frukt & Grönt, χειρίζεται τις εισαγωγές φρούτων και λαχανικών.**

Κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, ο όμιλος ICA συντονίζει κάποιες αγορές και εμπορικά σήματα με την Ahold στην Ολλανδία, η οποία παλαιότερα (μέχρι το 2013) ήταν συνιδιοκτήτης της. Ο όμιλος ICA συνεργάζεται εδώ και πολλά στις εισαγωγές και αγορές με τον όμιλο Kesko, δεύτερο μεγαλύτερο λιανοπωλητή τροφίμων της Φινλανδίας.

Η αξία των πωλήσεων τροφίμων στα καταστήματα ICA, για το 2017 ανήλθαν σε 125 δις . SEK.

5.2.2 COOP GROUP

Ο όμιλος Coop, μέρος της συνεταιριστικής αλυσίδας KF, αποτελεί την δεύτερη μεγαλύτερη αλυσίδα λιανικής στη Σουηδία, με μερίδιο περίπου 20% και 665 καταστήματα. Η Coop Sverige, θυγατρική της KF, χειρίζεται τη χονδρική πώληση, εισαγωγή και διανομή για όλα τα καταστήματα Coop. Οι περισσότερες από τις διεθνείς αγορές της Coop είναι τα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας που διακινούνται από την Coop Trading A / S με έδρα στην Κοπεγχάγη (Δανία) που λειτουργεί ως αγοραστής για όλους τους καταναλωτικούς οργανισμούς του συνεταιρισμού (Coop Sweden, Coop Danmark, Coop Norway και S- Group/SOK Finland). **Οι εισαγωγές νωπών φρούτων και λαχανικών διαχειρίζονται από την ανεξάρτητη εταιρεία εισαγωγών Everfresh.** Για το 2017 η αξία των πωλήσεων τροφίμων υπερέβη τα 32 δις. SEK.

5.2.3 AXFOOD

Ο όμιλος Axfood, (Willys, Hemköp, Axfood Närlivs, Axfood Snabbgross, Mat.se, Middagsfrid και Eurocash) με περίπου 820 καταστήματα και μερίδιο αγοράς περίπου 16%, είναι εταιρεία λιανικού/χονδρικού εμπορίου, marketing και διανομής. Ανήκει εν μέρει (50,1%), στον όμιλο Axel Johnson (ο οποίος κατέχει επίσης το 70% του Martin & Servera, χονδρέμπορος για τον κλάδο των τροφίμων, και το πολυκατάστημα ειδών ένδυσης και σπιτιού Åhléns της Σουηδίας).

Οι λιανικές δραστηριότητες περιλαμβάνουν σουπερμάρκετ και εκπτωτικά καταστήματα, εκ των οποίων τα περισσότερα ανήκουν εξολοκλήρου στον όμιλο AXFOOD, καθώς και μικρά παντοπωλεία (convenience stores), τα οποία διαχειρίζονται ανεξάρτητα καταστήματα λιανικής. Και οι δυο κατηγορίες συνήθως αγοράζουν όλα τα προϊόντα τους μέσω του κεντρικού τμήματος Axfood Assortment & Purchasing, που είναι υπεύθυνο για την ανάπτυξη ιδιωτικής ετικέτας και χειρίζεται όλες τις εισαγωγές, εκτός από τις **εισαγωγές φρέσκων φρούτων και λαχανικών που διεξάγονται από την Saba Trading.** Η Axfood συνεργάζεται στενά με την United Nordic, μια ιδιωτική εταιρεία που εισάγει είδη μαζί με χονδρεμπόρους στη Δανία (Dagrofa), στη Νορβηγία (NorgesGruppen) και Φινλανδία (Tuko Logistics). Η United Nordics αγοράζει σχεδόν όλα τα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας για την Axfood.

Οι δραστηριότητες χονδρικής πώλησης περιλαμβάνουν τη Dagab, εταιρεία logistics για τις λιανικές συναλλαγές και την Axfood Närlivs για τα convenience stores.

5.2.4 BERGEBDAHLS FOOD

Ο όμιλος Bergendahls, με 150 καταστήματα (CityGross και Matrebellerna), και συνολικό μερίδιο αγοράς περίπου 7% (στην νότια Σουηδία το μερίδιο είναι σημαντικά υψηλότερο, πάνω από 20%), έχει επίσης λιανεμπορικές και χονδρεμπορικές δραστηριότητες. Η Bergendahls Food, χειρίζεται τις εισαγωγές και τη χονδρική πώληση και προμηθεύει τα δικά της αλλά και ανεξάρτητα καταστήματα. Υπάρχουν επίσης μονάδες cash & carry, Bergendahl Snabbgross, η οποία εξυπηρετεί convenience stores και εστιατόρια. Για το 2017 οι πωλήσεις σε τρόφιμα ανήλθαν σε 10 δις SEK.

5.2.5 Χονδρέμποροι / Εισαγωγείς

Στις εισαγωγές νωπών οπωροκηπευτικών κυριαρχούν τρεις εταιρείες, ICA Frukt & Grönt, Saba Trading (θυγατρική της Dole, κύριος προμηθευτής σε Axfood) και

Everfresh (θυγατρική της Total Produce, κύριος προμηθευτής σε COOP και Bergendahls). Ένας άλλος σχετικά μεγάλος εισαγωγέας είναι η Ewerman. Είναι ενδιαφέρον ότι και οι **τέσσερις αυτές εταιρείες εδρεύουν στο Helsingborg**, ένα σημαντικό λιμάνι της Νότιας Σουηδίας (σύνορα με Δανία), όπου λαμβάνει χώρα περίπου το 90% του εισαγωγικού εμπορίου φρέσκων φρούτων και λαχανικών.

5.2.6 Βιολογικά φρούτα και λαχανικά

Οι εισαγωγείς φρούτων και λαχανικών που αναλύονται ανωτέρω ασχολούνται κατά κανόνα επίσης με την εισαγωγή βιολογικών προϊόντων. Η σειρά βιολογικών προϊόντων του ICA αποτελείται σήμερα από περισσότερα από 3.200 προϊόντα εκ των οποίων περίπου 1000 είναι ιδιωτικής ετικέτας ICA ("I LOVE ECO"). Η ιδιωτική ετικέτα οργανικών προϊόντων του COOP, "ÄNGLAMARK" υπάρχει στην αγορά πάνω από 20 χρόνια και όλα τα καταστήματα τροφίμων COOP είναι πιστοποιημένα από την σουηδική KRAV. Η AXFOOD σκοπεύει να αύξησει τα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας της "GARANT", που είναι βιολογικά. Η Bergendhals πωλεί οργανικά προϊόντα με τη σουηδική πιστοποίηση KRAV καθώς και με την πιστοποίηση της ΕΕ.

Επιπλέον, υπάρχουν ορισμένοι εισαγωγείς χονδρέμποροι που εμπλέκονται αποκλειστικά σε βιολογικά φρούτα και λαχανικά, εκ των οποίων η "**Biodynamiska Produkter (SBP)**" είναι ένας από τα μεγαλύτερους.

Μια νέα αλυσίδα καταστημάτων λιανικής πώλησης οικολογικών που εγκαινιάστηκε το 2016, η «**Paradiset**» έχει τώρα τρία καταστήματα στη Στοκχόλμη, με την επιχειρηματική δέσμευση να εμπορεύονται μόνο φυσικά προϊόντα. Το 2017 πραγματοποίησε πωλήσεις πάνω από 100 εκατ. κορώνες εκ των οποίων το 60% ήταν βιολογικά τρόφιμα. Η εταιρεία αναπτύσσεται ταχέως και στον τομέα του online shopping σε όλη τη Σουηδία. Σύμφωνα με τα λεγόμενα του ιδρυτή και CEO Johannes Cullberg, το 30% των οργανικών προϊόντων που πωλούνται είναι εισαγόμενα.

Επίσης οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να αναζητήσουν στην ιστοσελίδα <http://www.ekomatguiden.se>, προμηθευτές οικολογικών προϊόντων ανά κατηγορία προϊόντος. Στην ιστοσελίδα <http://www.ekokrogar.se> είναι διαθέσιμη μηχανή αναζήτησης για τα εστιατόρια / καφετέριες /ξενοδοχεία, με οικολογικό προσανατολισμό.

5.3 Τιμές λιανικής πώλησης

Ως γνωστόν οι τιμές για τα νωπά οπωροκηπευτικά ποικίλλουν σημαντικά, ανάλογα με παράγοντες όπως ο τύπος του προϊόντος, ποσότητες, ποιότητα, είδος, εποχή, διαθεσιμότητα και κατάσταση συγκομιδής. Στην περίπτωση της Σουηδίας, επίσης, οι συναλλαγματικές ισοτιμίες σουηδικής κορώνας-ευρώ παίζουν ένα σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση των τιμών.

Γενικά, οι εισαγωγείς είναι οι καλύτερες πηγές για πληροφορίες σχετικά με τιμές. Τακτικές πληροφορίες σχετικά με τις τιμές και τις τάσεις της αγοράς δημοσιεύονται επίσης σε πολλά διαδικτυακές σελίδες, όπως ενδεικτικά η ιστοσελίδα του International Trade Center , <https://mpi.intracen.org/en/home> .

Οι τιμές που καταβάλλονται στη Σουηδία δεν είναι αποκλίνουν κατά πολύ από τις τιμές της παγκόσμιας αγοράς. Αλλά θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι το κόστος για μισθούς, μεταφορές, ενοικιάσεις αποθηκών και καταστημάτων, μάρκετινγκ και άλλα γενικά έξοδα, είναι σχετικά υψηλός.

Επίσης οι τιμές για τα οικολογικά/βιολογικά/οργανικά προϊόντα είναι κατά κανόνα υψηλότερες.

Ενδεικτικές τιμές (κατά χρονική περίοδο σύνταξης της παρούσης μελέτης) για φρούτα και λαχανικά ελληνικού ενδιαφέροντος φαίνονται στο παρακάτω Πίνακα 30.

Πίνακας 29: Τιμές ομίλου ICA ανά προϊόν σε σουηδικές κορώνες (τρέχουσες τιμές , Σεπτέμβριος 2018) 1 Ευρώ = περίπου 9,8 Κορώνες	
	Τιμή / kg
Σταφύλια πράσινα χωρίς κουκούτσι Βραζιλίας, συσκ. 500 gr	53,80
Σταφύλια κόκκινα χωρίς κουκούτσι Ισπανίας, sysk. 500gr	65,80
Μαύρα σταφύλια χωρίς κουκούτσι Ν.Αφρικής, συσκ. 500gr	79,80
Οικολογικά Σταφύλια πράσινα χωρίς κουκούτσι Ιταλίας, συσκ. 500gr	75,80
Πορτοκάλια Α' ποιότητας Ισπανίας	22,90
Πορτοκάλια Ν. Αφρικής συσκευασία. 310 gr	26,90
Οικολογικά πορτοκάλια Αιγύπτου	42,90
Καρπούζι Ισπανίας	12,90
Καρπούζι mini Ισπανίας	17,90
Πεπόνι Ισπανίας	24,90
Νεκταρίνια Ισπανίας	26,90
Βερίκοκα Ιταλίας	27,90
Ακτινίδια Ιταλίας, συσκ. 800 gr.	43,62
Ακτινίδια Ιταλίας	55,20
Οικολογικά Ακτινίδια Ιταλίας	69,00
Σύκα Τουρκίας	138, 00
Κόκκινη/κίτρινη πιπεριά Ολλανδίας 180g	22,90
Συσκευασία 400gr 3 πιπεριές πράσινη/κόκκινη/κίτρινη Ισπανίας	44,75
Πορτοκαλί πιπεριά Ισπανίας 180g	32,90
Πράσινη πιπεριά ολλανδική 180g	32,90
Συσκευασία 2 οικολογικές πιπεριές ισπανικές 300 gr.	133, 00
Κόκκινη καυτερή πιπεριά ισπανική	109,50
Τομάτες Σουηδίας	27,90
Τομάτες Ολλανδίας	20,90

Πηγή : <https://www.ica.se/handla>

Οι τιμές των βιολογικών τροφίμων ήταν σχετικά σταθερές κατά τη διάρκεια του 2017. Ο παράγοντας που επιβραδύνει την τάση αύξησης των τιμών είναι η συνεχιζόμενη επανευθυγράμμιση των τιμών οικολογικών προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας, καθώς και οι μεγαλύτεροι όγκοι συναλλαγών.

6 Θεσμικό πλαίσιο

Από το 1995, η Σουηδία είναι πλήρες μέλος της ΕΕ. Αυτό σημαίνει ότι δεν υπάρχουν εμπορικοί φραγμοί μεταξύ της ΕΕ και της Σουηδίας, ως εκ τούτου η διακίνηση φρούτων και λαχανικών είναι ελεύθερη μεταξύ των Κ-Μ. Επίσης σε ευρωπαϊκό επίπεδο τίθενται οι ρυθμίσεις όσον αφορά την ποιότητα και την ασφάλεια των τροφίμων.

6.1 Πρόσβαση στην αγορά, περίπτωση οργανικών προϊόντων

Ιδιαίτερη μνεία χρήζει η περίπτωση των βιολογικών φρούτων και λαχανικών. Προκειμένου να εισαχθούν ως προϊόντα βιολογικής γεωργίας στη Σουηδία ή να αποτελέσουν αντικείμενο εμπορίας, τα βιολογικά προϊόντα πρέπει να πιστοποιούνται από έναν οργανισμό ελέγχου. Σε συμφωνία με τον κανονισμό της ΕΕ, το σουηδικό κοινοβούλιο έχει καθορίσει δυο επίσημους φορείς ελέγχου και πιστοποίησης για βιολογικά προϊόντα, την KRAV (<http://www.krav.se>) και την Demeter (<http://www.demeter.nu/>)

Από τον Ιούλιο του 2010, το βιολογικό λογότυπο της ΕΕ είναι υποχρεωτικό για όλα τα προσυσκευασμένα βιολογικά προϊόντα που παράγονται στην ΕΕ. Τα εθνικά και ιδιωτικά σήματα, όπως το KRAV, μπορούν ακόμα να χρησιμοποιηθούν μαζί με το λογότυπο της ΕΕ. Ωστόσο οι εισαγωγές βιολογικών προϊόντων περιορίζονται στην πράξη στην πιστοποίηση KRAV. Είναι δύσκολη η εμπορία βιολογικών προϊόντων στη Σουηδία χωρίς την ετικέτα KRAV. Αν και η ευαισθητοποίηση σε σχέση με άλλες ετικέτες, όπως το λογότυπο της ΕΕ, αυξάνεται, η ετικέτα KRAV εξακολουθεί να είναι η κυρίαρχη οργανική ετικέτα στη Σουηδία και η πλειοψηφία των βιολογικών προϊόντων στα καταστήματα διαθέτει σήμα KRAV. Παρόλο που φαίνεται ότι η KRAV κατάφερε να διατηρήσει μέχρι στιγμής το μερίδιό της στην αγορά, η ευρύτερη χρήση του λογότυπου της ΕΕ ενδέχεται να αποδυναμώσει τη δεσπόζουσα θέση της KRAV στη σουηδική αγορά βιολογικών προϊόντων. Ωστόσο το λογότυπο KRAV είναι αναγνωρίσιμο από το καταναλωτικό κοινό της Σουηδίας σε ποσοστό 98%. Η αναγνωρισιμότητα αυτή, μέσω της πιστοποίησης σύμφωνα με το πρότυπο KRAV αποτελεί πλεονέκτημα στην αποδοχή του προϊόντος από τους σουηδούς καταναλωτές.

Η KRAV, ανήκει στους φορείς που συμμετέχουν στην παραγωγή και διανομή βιολογικών προϊόντων (παραγωγοί τροφίμων, εισαγωγείς, χονδρέμποροι και έμποροι λιανικής). Είναι η μόνη οργανική ετικέτα που αναγνωρίζεται ευρέως από τις κυριότερες αλυσίδες σουπερμάρκετ. Εάν χρησιμοποιούνται άλλες ετικέτες, πρέπει να αναγνωρίζονται από την KRAV ή τουλάχιστον να συμμορφώνονται με τον Κανονισμό ΕΕ.

Ωστόσο, ορισμένοι εισαγωγείς πωλούν επίσης προϊόντα πιστοποιημένα από άλλους οργανισμούς ελέγχου αναγνωρισμένους από την IFOAM, όπως η SKAL, η FVO, η Ecocert και η EKO-BCS.

Η ΚRAV επίσης εγκρίνει ξένες εταιρείες που παράγουν ή συσκευάζουν σύμφωνα με τους κανόνες της. Η έγκριση της ξένης παραγωγής βασίζεται στην προϋπόθεση ότι η παραγωγή είναι σύμφωνη με τα πρότυπα ΚRAV.

Οι πωλήσεις αποσυσκευασμένων προϊόντων απαιτούν τα ακόλουθα στα τιμολόγια και τα δελτία παράδοσης:

- χώρα προέλευσης
- όνομα του οργανισμού ελέγχου
- έγκριση από την ΚRAV

Τα υλικά συσκευασίας δεν πρέπει να περιέχουν συντηρητικά, μυκητοκτόνα ή άλλους χημικούς παράγοντες και πρέπει να είναι φιλικά προς το περιβάλλον.

Το λογότυπο ΚRAV πιστοποιεί ότι η παραγωγή γίνεται σύμφωνα με τα βιολογικά πρότυπα, π.χ. χωρίς χημικά φυτοφάρμακα ή λιπάσματα, ότι τα ζώα φροντίζονται καλά και έχουν ελεύθερη υπαίθρια πρόσβαση και ότι ολόκληρη η παραγωγή είναι απαλλαγμένη από Γενετικά Τροποποιημένους Οργανισμούς. Για να διασφαλιστεί αυτό, οι επιθεωρητές ΚRAV πραγματοποιούν τακτικές επισκέψεις επιτόπιων επισκέψεων σε αγροκτήματα, καταστήματα, μεταποιητές, εστιατόρια κ.λπ.

Στην Ελλάδα ο Οργανισμός Ελέγχου και Πιστοποίησης Βιολογικών Προϊόντων ΔΗΩ, σε συνεργασία με τον σουηδικό Οργανισμό Πιστοποίησης ΚRAV, αναλαμβάνει την διεξαγωγή των επιθεωρήσεων στην Ελλάδα κατά τις οποίες ελέγχονται τα απαιτούμενα πεδία σε όλη τη διαδικασία παραγωγής, ώστε τα προϊόντα να είναι σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Προτύπου Πιστοποίησης ΚRAV. Τα έντυπα των επιθεωρήσεων αποστέλλονται στον Σουηδό διαπιστευμένο κατά ΚRAV εισαγωγέα. Οι ελληνικές εταιρείες προκειμένου να εξάγουν τα προϊόντα τους με επισήμανση ΚRAV θα πρέπει να έχουν συνεργασία με Σουηδό εισαγωγέα ο οποίος έχει άδεια χρήσης του σήματος της ΚRAV (ή βρίσκεται σε διαδικασία απόκτησής της). Το δικαίωμα χρήσης του λογότυπου ΚRAV είναι αποκλειστικό για τους παραπάνω εισαγωγείς (για περισσότερες πληροφορίες, <http://www.dionet.gr>)

7 Συμπεράσματα

7.1 Παράγοντες που επηρεάζουν την ζήτηση-προσφορά

Παρόλο που η Σουηδία αποτελεί μια σχετικά μικρή έως μεσαία αγορά σε σύγκριση με τις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες, η κατανάλωση φρέσκων φρούτων και λαχανικών αυξάνεται τα τελευταία χρόνια. Επίσης το αυξημένο ενδιαφέρον των σουηδών καταναλωτών σε υγιενά προϊόντα αναμένεται ότι θα δώσει ώθηση στην αγορά φρέσκων φρούτων και λαχανικών, ιδίως των βιολογικών προϊόντων.

Σύμφωνα επίσης με τα στοιχεία του φορέα Chamber Trade Sweden, η Σουηδία εισάγει περίπου το 50% των τροφίμων της, ενώ παραδοσιακά είναι σχετικά αυτάρκης σε βασικά προϊόντα, όπως κρέας, γαλακτοκομικά και δημητριακά αλλά με αυξανόμενο βαθμό εισαγωγών τα τελευταία χρόνια. Άλλα προϊόντα που εισάγονται είναι σάλτσες και dressings, έτοιμα για κατανάλωση/κατεψυγμένα γεύματα και ορισμένα κονσερβοποιημένα τρόφιμα, καθώς η κατανάλωση τροφίμων στη Σουηδία περιλαμβάνει σε ποσοστό μέχρι 90% κονσερβοποιημένα, κατεψυγμένα και επεξεργασμένα τρόφιμα, με το υπόλοιπο 10% να αποτελείται από μη μεταποιημένα προϊόντα, όπως φρέσκα φρούτα και λαχανικά, φρέσκο ψάρι, νωπό κρέας και αυγά.

Λόγω του ψυχρού κλίματος, η Σουηδία εξαρτάται σημαντικά από τις εισαγωγές φρέσκων φρούτων και λαχανικών. Είναι χαρακτηριστικό ότι περισσότερο από το 70% των λαχανικών και περίπου το 90% των φρούτων στην Σουηδική αγορά εισάγονται από το εξωτερικό. Αυτό

δεν σημαίνει ότι είναι εύκολο για τους νέους προμηθευτές να εισέλθουν στην αγορά, καθώς υπάρχει έντονος ανταγωνισμός από ισχυρές πολυεθνικές εταιρείες. Επίσης πρέπει πάντα να λαμβάνονται υπόψη τα logistics, οι δυνατότητες και το κόστος μεταφοράς, αποθήκευσης και συσκευασίας.

7.2 Προοπτικές αύξησης ελληνικών εξαγωγών στη σουηδική αγορά

Για να υπάρχει πλήρης εικόνα ως προς τις δυνατότητες αύξησης των εξαγωγών Φρούτων και Λαχανικών στη Σουηδία, περιγράφονται κάτωθι –σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. για το 2017-, η πορεία των ελληνικών εξαγωγών Φρούτων και Λαχανικών παγκόσμια, καθώς και το πλεόνασμα/έλλειμμα στο ελληνικό εμπορικό ισοζύγιο.

Κωδ. 0701, Πατάτες, νωπές ή διατηρημένες με απλή ψύξη

Έλλειμμα Εμπ.Ισοζυγίου 54,6 εκ.Ευρώ

Εξαγωγές 2017 11,8 εκ.Ευρώ (κυρίως σε Ρουμανία, Πολωνία)

Εισαγωγές 2017 66,4 εκ.Ευρώ (κυρίως από Αίγυπτο, Κύπρο)

Κωδ. 0702, Ντομάτες, νωπές ή διατηρημένες με απλή ψύξη

Έλλειμμα Εμπ.Ισοζυγίου 0,2 εκ.Ευρώ

Εξαγωγές 2017 12,6 εκ.Ευρώ (κυρίως σε Βουλγαρία)

Εισαγωγές 2017 12,8 εκ.Ευρώ (κυρίως από Πολωνία, Γερμανία)

Κωδ. 0707, Αγγούρια και αγγουράκια, νωπά ή διατηρημένα με απλή ψύξη

Πλεόνασμα Εμπ.Ισοζυγίου 27,2 εκ.Ευρώ

Εξαγωγές 2017 27,6 εκ.Ευρώ (κυρίως σε Ην.Βασίλειο, Ρουμανία, Γερμανία)

Εισαγωγές 2017 0,4 εκ.Ευρώ (κυρίως από Π.Γ.Δ.Μ.)

Κωδ. 0710, Λαχανικά, άβραστα ή βρασμένα στο νερό ή στον ατμό, κατεψυγμένα

Έλλειμμα Εμπ.Ισοζυγίου 18,1 εκ.Ευρώ

Εξαγωγές 2017 15,6 εκ.Ευρώ (κυρίως σε Γερμανία)

Εισαγωγές 2017 33,7 εκ.Ευρώ (κυρίως από Βέλγιο, Ρουμανία, Γαλλία)

Κωδ. 0713, Όσπρια ξερά, χωρίς λοβό, έστω και ξεφλουδισμένα ή σπασμένα

Έλλειμμα Εμπ.Ισοζυγίου 26,4 εκ.Ευρώ

Εξαγωγές 2017 7,6 εκ.Ευρώ (κυρίως σε Τουρκία, Βουλγαρία)

Εισαγωγές 2017 34,0 εκ.Ευρώ (κυρίως από Καναδά, Κίνα, ΗΠΑ, Μεξικό)

Κωδ. 0802, Καρποί με κέλυφος, νωποί ή ξεροί,

Έλλειμμα Εμπ.Ισοζυγίου 42,9 εκ.Ευρώ

Εξαγωγές 2017 44,0 εκ.Ευρώ (κυρίως σε Ιταλία, Κύπρο)

Εισαγωγές 2017 86,9 εκ.Ευρώ (κυρίως από ΗΠΑ, Ισπανία, Ουκρανία, Ιράν)

Κωδ. 0803, Μπανάνες

Έλλειμμα Εμπ.Ισοζυγίου 87,2 εκ.Ευρώ

Εξαγωγές 2017 30,2 εκ.Ευρώ (κυρίως σε Βουλγαρία, Ρουμανία)

Εισαγωγές 2017 117,4 εκ.Ευρώ (κυρίως από Ισημερινό, Κόστα Ρίκα, Κολομβία)

Κωδ. 0805, Εσπεριδοειδή

Πλεόνασμα Εμπ.Ισοζυγίου 127,6 εκ.Ευρώ

Εξαγωγές 2017 162,1 εκ.Ευρώ (κυρίως σε Ρουμανία, Γερμανία, Πολωνία)

Εισαγωγές 2017 34,5 εκ.Ευρώ (κυρίως από Αργεντινή)

Κωδ. 0806, Σταφύλια

Πλεόνασμα Εμπ.Ισοζυγίου 164,9 εκ.Ευρώ

Εξαγωγές 2017 171,4 εκ.Ευρώ (κυρίως σε Γερμανία, Ην.Βασίλειο, Κάτω Χώρες)

Εισαγωγές 2017 6,5 εκ.Ευρώ (κυρίως από Τουρκία)

Κωδ. 0807, Πεπόνια/Καρπούζια

Πλεόνασμα Εμπ.Ισοζυγίου 44,7 εκ.Ευρώ

Εξαγωγές 2017 46,3 εκ.Ευρώ (κυρίως σε Ιταλία, Γερμανία)

Εισαγωγές 2017 1,6 εκ.Ευρώ (κυρίως από Γερμανία)

Κωδ. 0808, Μήλα/Αχλάδια/Κυδώνια

Πλεόνασμα Εμπ.Ισοζυγίου 40,5 εκ.Ευρώ

Εξαγωγές 2017 55,8 εκ.Ευρώ (κυρίως σε Γερμανία, Αίγυπτο, Κάτω Χώρες)

Εισαγωγές 2017 15,3 εκ.Ευρώ (κυρίως από Ιταλία, Πολωνία)

Κωδ. 0809, Βερίκοκα/Κεράσια/Ροδάκινα

Πλεόνασμα Εμπ.Ισοζυγίου 121,6 εκ.Ευρώ

Εξαγωγές 2017 124,8 εκ.Ευρώ (κυρίως σε Ρουμανία, Γερμανία, Πολωνία)

Εισαγωγές 2017 3,2 εκ.Ευρώ (κυρίως από Ισπανία)

Κωδ. 0810, Φράουλες/Σμέουρα/Βατόμουρα

Πλεόνασμα Εμπ.Ισοζυγίου 144,6 εκ.Ευρώ

Εξαγωγές 2017 158,2 εκ.Ευρώ (κυρίως σε Ιταλία, Γερμανία, Ισπανία, Πολωνία)

Εισαγωγές 2017 13,6 εκ.Ευρώ (κυρίως από Κάτω Χώρες, Ιταλία)

Κωδ. 0811, Καρποί και φρούτα, άψητα ή ψημένα στον ατμό

Πλεόνασμα Εμπ.Ισοζυγίου 30,1 εκ.Ευρώ

Εξαγωγές 2017 38,9 εκ.Ευρώ (κυρίως σε Γερμανία, ΗΠΑ, Γαλλία)

Εισαγωγές 2017 8,8 εκ.Ευρώ (κυρίως από Πολωνία)

Κωδ. 0901, Καφές

Έλλειμμα Εμπ.Ισοζυγίου 140,9 εκ.Ευρώ

Εξαγωγές 2017 14,7 εκ.Ευρώ (κυρίως σε Κύπρο, Βουλγαρία)

Εισαγωγές 2017 155,6 εκ.Ευρώ (κυρίως από Ιταλία, Βραζιλία, Γαλλία, Γερμανία)

Όσον αφορά τη θέση της Σουηδίας σε όλες τις ανωτέρω κατηγορίες εξαγωγών προϊόντων, εμφανίζεται ανάμεσα στους κυριότερους προορισμούς, ως 5^{ος} κυριότερος προορισμός στον Κωδικό 0806 Σταφύλια, ως 8^{ος} κυριότερος προορισμός στον Κωδικό 0807 Πεπόνια/Καρπούζια και ως 20^{ος} κυριότερος προορισμός στον Κωδικό 0805 Εσπεριδοειδή.

Με δεδομένο ότι η σουηδική αγορά είναι ώριμη άρα και εξαιρετικά ανταγωνιστική, με δεδομένο τα πολύ χαμηλά ποσοστά εισαγωγών (κάτω του 2,5%) που επιτυγχάνουν μέχρι σήμερα τα φρέσκα φρούτα και λαχανικά, για την αξιολόγηση των προοπτικών διεύρυνσης στον τομέα των φρούτων και λαχανικών από τούδε και στο εξής, θα πρέπει να συνεκτιμηθούν η δομή της αγοράς, τα καταναλωτικά πρότυπα, όπως περιγράφησαν ανωτέρω και παράλληλα το γεγονός ότι η λιανική αγορά τροφίμων στη Σουηδία έχει ολιγοπωλιακή μορφή, καθώς οι 3 μεγαλύτερες αλυσίδες super-markets ελέγχουν άνω του 90% της αγοράς.

Παράλληλα και με δεδομένο την εξαιρετική ποιότητα των ελληνικών φρούτων και λαχανικών, οι καλύτερες προοπτικές εξαγωγής για τα ελληνικά προϊόντα, υπό τον όρο της διοργάνωσης εκδηλώσεων προώθησης, εντοπίζονται κυρίως εκεί που οι εισαγωγές προέρχονται από ένα σχετικά μεγάλο αριθμό χωρών μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα.

Ως προς τα φρούτα, ειδικότερο βάρος χρειάζεται να δοθεί στα σταφύλια, βερίκοκα, κεράσια, εσπεριδοειδή, κονσέρβες φρούτων, καθώς και σε νέα προϊόντα τα οποία προς το παρόν εισάγονται σε μικρότερο αριθμό, αλλά οι εισαγωγές αυξάνονται π.χ. φράουλες, ακτινίδια.

Ως προς τα λαχανικά η Ελλάδα περιορίζεται προς το παρόν κυρίως σε εξαγωγές πιπεριών, ενώ οι κυριότερες εισαγωγές λαχανικών όπως οι τομάτες, πατάτες, μαρούλι, κουνουπίδι, μπρόκολο, καρότα πραγματοποιούνται ως επί το πλείστον από μεγάλους ομίλους διακίνησης (σε διάφορες συσκευασίες) κυρίως από Ολλανδία και Ισπανία.

Τέλος και όσον αφορά σε υπόλοιπα προϊόντα, εκτιμάται ότι τα οργανικά προϊόντα με την κατάλληλη πιστοποίηση, έχουν όλο και μεγαλύτερες προοπτικές, ενώ παράλληλα σημειώνεται ότι, το μερίδιο των επεξεργασμένων/κατεψυγμένων τροφίμων, έτοιμης πράσινης σαλάτας και έτοιμων γευμάτων που καταναλώνονται, βαίνει επίσης αυξανόμενο.